

Scholia in Lucam

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

17.312 ΚΕΦ. Α΄.

Στίχ. α΄. Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἡμῖν πραγμάτων. Ἐπειδὴ ὑπέρογκον ἦν τὸ ἐπιχείρημα, ἄνθρωπον ὄντα, Θεοῦ διδασκαλίαν καὶ ῥήματα συγγράφειν, εἰκότως ἀπολογεῖται ἐν τῷ προοιμίῳ. Ὡσπερ δὲ ἐν τῷ πάλαι λαῷ πολλοὶ προφητεῖαν ἐπηγγέλλοντο, ἀλλὰ τούτων τινὲς μὲν ἦσαν ψευδοπροφήται, τινὲς δὲ ἀληθῶς προφήται· καὶ ἦν χάρισμα διάκρισις πνευμάτων, ἀφ' οὗ χάριματος ἐκρίνετο ὁ ἀληθὴς προφήτης καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· οὕτω καὶ νῦν ἐν τῇ καινῇ διαθήκῃ, τὰ Εὐαγγέλια πολλοὶ ἠθέλησαν γράψαι. Ἄλλ' οἱ δόκιμοι τραπεζίται οὐ πάντα ἔκριναν, ἀλλὰ τινα ἐξ αὐτῶν ἐξελέξαντο. Τάχα δὲ καὶ τὸ, ἐπεχείρησαν, λεληθυῖαν ἔχει κατηγορίαν τῶν προπετώσων καὶ χωρὶς χάριματος ἐλθόντων ἐπὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν Εὐαγγελίων. Ματθαῖος γὰρ οὐκ ἐπεχείρησεν, ἀλλ' ἔγραψεν ἐξ ἀγίου κινούμενος Πνεύματος· ὁμοίως καὶ Μάρκος, καὶ Ἰωάννης παραπλησίως, καὶ Λουκᾶς. Τὸ μόνον ἐπιγεγραμμένον κατὰ Αἰγυπτίους Εὐαγγέλιον, καὶ τὸ ἐπιγεγραμμένον τῶν δώδεκα Εὐαγγέλιον, οἱ συγγράψαντες ἐπεχείρησαν. Φέρεται δὲ καὶ τὸ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον. Ἦδη δὲ ἐτόλμησε καὶ Βασιλείδης συγγράψαι κατὰ Βασιλείδην Εὐαγγέλιον. Πολλοὶ μὲν οὖν ἐπεχείρησαν καὶ τὸ κατὰ Μαθθίαν, καὶ ἄλλα πλείονα. Ἄλλὰ τὰ τέσσαρα μόνον προκρίνει ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία. Οὐχ ἀπλῶς δὲ εἶπε πεπιστευμένων, ἀλλὰ πεπληροφορημένων, τὸ ἀπαράβατον τοῖς λεγομένοις μαρτυρῶν. Πραγμάτων δὲ εἶπεν, ἀναιρῶν τὴν αἴρεσιν τῶν κατὰ φαντασίαν λεγόντων τὰ διὰ τοῦ Σωτῆρος γεγενῆσθαι, καὶ τὴν σάρκωσιν αὐτοῦ. Περὶ τῶν πεπληροφορημένων δὲ εἰπὼν, τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἐμφαίνει. Πεπληροφόρητο γὰρ, καὶ οὐδὲν ἐδίσταζε, πότερον οὕτως ἔχει, ἢ οὐ. Ὅτι δὲ παρὰ τῶν αὐτοψία θεασαμένων καὶ αὐτῆκόων παρέλαβε, σαφῶς ὠμολόγησεν εἰπὼν· Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ Λόγου. Διαβεβαιοῦται δὲ, ὅτι ἄνωθεν παρηκολούθησεν, οὐ τισὶ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ πᾶσι. Εἰκὸς δὲ ὑπολαμβάνειν τινὰς, ὅτι Θεοφίλω τινὶ 17.313 ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον, ὃς εἶς ἦν τῶν πεπιστευκότων, οὕτως ζέων τῷ πνεύματι, καὶ ἀπλήστως ἔχων περὶ τὰς τοῦ Κυρίου πράξεις τε καὶ λόγους· ὄνπερ ἐποίει ἀσφαλέστερον καὶ τὰ νῦν γραφόμενα. Ἄλλος δὲ φησὶν· Ὅτι ἐὰν πάντες τοιοῦτοι ὦμεν, ὡς ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ φιλεῖσθαι, Θεοφίλοι ἐσμεν. Οὐκ ἂν δέ τις εἶη Θεοφίλος ἀσθενής· πᾶς γὰρ Θεοφίλος κράτιστός ἐστιν ἔχων τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λόγου αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐπιγνώσεται εἰς τὴν περὶ ὧν κατηχήθη λόγων ἀσφάλειαν. Ἐπαγγέλλεται τοίνυν τῆς γνώσεως τὸ βέβαιον, ἵνα ἅπερ ἐκεῖνος ἀκοῇ παρέλαβε, ταῦτα καὶ γράμμασιν ἐντυγχάνων ἀσφαλέστερον τὴν πίστιν διατηρῇ. Ἐν τῇ Ἐξόδῳ γέγραπται, Ὅτι ὁ λαὸς ἐώρακε τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, καίτοιγε φωνὴ οὐ βλέπεται, ἀλλ' ἀκούεται· ἵνα δηλωθῇ παραδόξως, ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ φωνὴ βλέπεται οἷς βλέπεται. Ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελίῳ οὐχ ἡ φωνὴ βλέπεται, ἀλλ' ὁ κρείττων τῆς φωνῆς Λόγος. Διὰ τοῦτο, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ Λόγου. Εἰ γὰρ τὸ ἐωρακέναι τὸν Κύριον κατὰ σῶμα αὐτόπτην τούτου γενέσθαι ἦν· καὶ Πιλάτος αὐτόπτης ἦν τοῦ Λόγου, καταδικάζων αὐτόν, καὶ Ἰούδας ὁ προδότης, καὶ πάντες οἱ λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Τὸ οὖν εἰδέναι τὸν Λόγον ἐκεῖ ἐνοεῖτο, ὅπου ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ· Ὁ ἐωρακὼς ἐμὲ, ἐώρακε τὸν Πατέρα, τὸν πέμψαντά με. Καὶ λεληθότως δὲ καλὸν μάθημα διδάσκει ἡμᾶς ὁ Λουκᾶς ἐνταῦθα, ὅτι τινῶν μὲν θεωρημάτων τὸ τέλος ἡ θεωρία

ἔστι· τινῶν δὲ θεωρημάτων τὸ τέλος ἢ πράξις ἔστι. Διὰ γὰρ τοῦ, αὐτόπται, δηλοῖ τὸ θεωρητικόν, διὰ δὲ τοῦ ὑπηρεταί, τὸ πραγματικόν. Δύνασαι δὲ καὶ ἑτέρως ἐκλαβεῖν τὸ, ὑπηρεταί γενόμενοι τοῦ Λόγου· ἦτοι τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου, ὃν παρεδίδου ὁ Σωτήρ· ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου, ᾧ καὶ ἐξυπηρέτησαν παρόντες οἱ μαθηταί. Τὴν διάθεσιν ἑαυτοῦ ὁ Λουκᾶς ἐμφαίνει. Πεπληροφόρητο γὰρ, καὶ ἐν οὐδενὶ ἐδίσταζε, πότερον οὕτως ἔχει, ἢ οὐ. Τοῦτο δὲ γίνεται περὶ τοὺς βεβαίως πιστεύοντας. Καὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος περὶ τῶν βεβαίων φησὶν· Ἴνα ἦτε ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι τῇ πίστει. Οὐδὲν γὰρ οὕτω πληροφορεῖ, ὡς νοῦς καὶ λόγος. Ὅψις γὰρ οὐ πληροφορεῖ· ἐπεὶ οὐκ ἀπὸ σημεῖων καὶ τεράτων ὁρατῶν κρίνεται τὰ πράγματα· ἀλλὰ λόγῳ κρίνεται, ποῖα ἀληθῆ, καὶ ποῖα ψευδῆ. Πραγμάτων δὲ φησιν, ἐπειδήπερ οὐ κατὰ φαντασίαν, κατὰ τοὺς τῶν αἰρετικῶν παῖδας, ἐδραματούργησεν Ἰησοῦς τὴν ἔνσαρκον αὐτοῦ παρουσίαν· ἀλλὰ τυγχάνων ἀλήθεια, πρὸς ἀλήθειαν ἐνήργησε τὰ πράγματα. Στίχ. γ'. Καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε. Στίχ. δ'. Ἴνα ἐπιγνώσῃς περὶ τῶν κατηχήθη λόγων τὴν ἀσφάλειαν. Στίχ. ε'. Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἑφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. 17.316 Στίχ. ς'. Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰκὸς ὑπολαμβάνειν, ὅτι Θεοφίλῳ τινὶ ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον, ὃς εἶς ἦν τῶν πεπιστευκότων, οὕτω ζέων τῷ πνεύματι, καὶ ἀπλήστως ἔχων περὶ τὰς τοῦ Κυρίου πράξεις τε καὶ λόγους· ὄνπερ ἐποίει ἀσφαλέστερον καὶ τὰ νῦν γραφόμενα. Πάντες ἐὰν τοιοῦτοι ὦμεν, ὡς ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ φιλεῖσθαι, Θεοφίλοι ἐσμεν. Καὶ οὐκ ἂν τις εἴη Θεόφιλος ἀσθενής. Ὡσπερ γὰρ γέγραπται ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐξερχομένου ἐκ τῆς Αἰγύπτου· Οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν ἀσθεῖς· οὕτως εἶπομι ἂν, ὅτι πᾶς Θεόφιλος κράτιστός ἐστιν, ἔχων τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν, τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λόγου αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐπιγνώσεται τις περὶ τῶν κατηχήθη λόγων τὴν ἀσφάλειαν, συνεὶς τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐπαγγέλλεται τοίνυν τῆς γνώσεως τὸ βέβαιον, ἵνα ἅπερ ἐκεῖνος ἀκοῇ παρέλαβε, ταῦτα καὶ γράμμασιν ἐντυγχάνων ἀσφαλέστερον καταέχη, καὶ τὴν πίστιν διατηρή. Τὸ εἶναι δίκαιον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔπαινός ἐστι τέλειος. Αὐτὸς γὰρ ἐπίσταται τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων μονώτατος. Ἐνδέχεται γὰρ κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον δίκαιον εἶναι τινα ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, κατὰ δὲ τὸ κρυπτόν τῆς καρδίας μὴ εἶναι τοιοῦτον, ἐμφωλεύοντας κεκτημένους λογισμοὺς πονηροῦς. Τοιοῦτον καὶ τὸ παρά τῷ Ἀποστόλῳ· Ὦν ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ. Οἱ γὰρ ἄνθρωποι οὐκ ἀξίως ἐπαινοῦσι, τὸ φαινόμενον μόνον βλέποντες· ὁ δὲ Θεὸς καὶ τοῦ ψεκτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ τοῦ ἐπαινετοῦ τὸν ἔπαινον ἀξίως ποιεῖ. Στίχ. ζ'. Πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. Στίχ. ζ'. Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον· καθότι Ἐλισάβετ ἦν στείρα, καὶ ἀμφοτέρωθεν προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Στίχ. η'. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ, ἔναντι τοῦ Θεοῦ, Στίχ. θ'. Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας· ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Στίχ. ι'. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῆς ὥρας τοῦ θυμιάματος. Ἴσως ἐρεῖ τις· Διὰ τί πρόκειται τούτοις τὸ, ἄμεμπτοι; ἢρκει γὰρ αὐτοῖς πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς τοῦ Θεοῦ καὶ δικαιώμασιν· εἰ μὴ ἄρα ἔστι πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς, οὐκ ἀμέμπτως δέ. Φημὶ δὲ οὖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι, εἰ μὴ ἦν τοῦτο, οὐκ ἂν ἐλέγετο· Δικαίως τὸ δίκαιον διώξεις. Ἐπὶ οὖν ποιῶμεν τὰς ἐντολάς, ὥστε καὶ ἐν τῷ συνειδότη ῥύπον κενοδοξίας, ἢ ἀνθρωπαρεσκειάς, ἢ ἑτέρου τινὸς τοιοῦτου ἔχειν, ποιῶμεν τὰς ἐντολάς ἀμέμπτως. Στίχ. ια'. Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. Στίχ. ιβ'. Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν· καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Στίχ. ιγ'. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβου, Ζαχαρία, διότι ἐσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ

καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. 17.317 Στίχ. ιδ'. Καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις· καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. Διὰ συγκαταβάσεως ὥφθη ἄγγελος τῷ Ζαχαρία. Οὐδὲ γὰρ φθαρτοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς δύναται τις ἰδεῖν ἄφθαρτον σῶμα. Ἐκ δεξιῶν δὲ ὥφθη ἔστως ὁ ἄγγελος τοῦ θυσιαστηρίου, ὅτι αἴσια αὐτῷ ἔμελλε προαγγεῖλαι. Ἐταράχθη δὲ Ζαχαρίας ἰδὼν. Ξενίζουσα γὰρ ἡ ὄψις ἀνθρώπῳ φαινομένη οὐκ ἔστιν ὑπομονη τική. Ἄλλ' ὅμως ἐπιστρέφει ἀπὸ τῆς ταραχῆς τὸν Ζαχαριαν ὁ ἄγγελος, καὶ ἀνακτᾶται αὐτὸν, εἰπὼν· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία. Ἴσθι, ὅτι οὐ παντὶ φαίνεται ὁ Θεὸς ἢ οἱ ἄγγελοι, ἀλλὰ τοῖς καθαρὰν ἔχουσι τὴν καρδίαν, καὶ ἀξίους τοῦ βλέπειν. Εὐρίσκεται γὰρ τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτὸν, ἐμφανίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. Τοῦ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ πάντες οἱ ὀρώντες ἀγγέλους ἐφοβοῦντο, μήπως ὡς μέλλοντες λαβεῖν αὐτῶν τὰς ψυχὰς παρεληλύθασιν, ὡς καὶ ὁ Μανωέ φησι· διὰ τοῦτο λύων αὐτοῦ τὴν ἀγωνίαν ὁ ἄγγελος, εἶπε τό· Μὴ φοβοῦ. Οὐ γὰρ μόνον οὐ τελευτᾷς, ἔνθα λύπη καὶ δάκρυα, ἀλλὰ καὶ ζῆς καὶ τεκνοποιεῖς, καὶ χαρὰ μεγάλη ἔσται σοι· Γεννήσει γὰρ σοι υἱὸν ἡ Ἐλισάβητ, οὗ οὐ γέγονε μείζων ἐν γεννητοῖς τῶν γυναικῶν. Εἰτά φησι· Καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. Εἰ γὰρ καὶ μὴ πάντες Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ πολλοὶ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ προδρόμου διαγγέλλοντος τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίαν. Κατὰ τὴν θεωρίαν, ἡ σιωπὴ τῶν Προφητῶν ἔστιν ἐν τῷ πάλαι λαῷ τοῦ Θεοῦ. Οὐκέτι γὰρ Θεὸς λαλεῖ αὐτοῖς, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ὁ ἐν ἀρχῇ λόγος πρὸς ἡμᾶς. Καὶ παρ' ἡμῖν οὐ σιωπᾷ, παρ' ἐκείνοις δὲ σεσιώπηκε. Διὰ τοῦτο σιωπᾷ ὁ προφήτης Ζαχαρίας. Τὸ δὲ διανεύειν μένοντα κωφόν. Στίχ. κβ'. Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐ τοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν, ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ. Καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. Στίχ. κγ'. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Στίχ. κδ'. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν ἡ Ἐλισάβητ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα· Στίχ. κε'. Ὅτι οὕτως πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδος μου ἐν ἀνθρώποις. Στίχ. κ'. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἡ ὄνομα Ναζαρέτ, Στίχ. κζ'. Πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ὃ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. Τί δὲ διένευεν αὐτοῖς; προακούσας ἐράσιον πρᾶγμα ἑαυτῷ μέλλειν ἔσεσθαι, οὐκ ἔσπευσε πρὸ καιροῦ 17.320 δραμεῖν, ἀλλ' ἔμεινε πληρῶσαι τὴν λειτουργίαν· δι δάσκων, ὅτι δεῖ πάντα δεύτερα ποιῆσθαι τῆς εἰς Θεὸν τιμῆς. Οἰκονομικώτατα δὲ περιέκρυβεν ἑαυτὴν ἡ Ἐλισάβητ, ἕως οὗ ἐγνωσθῆ ἡ γαστήρ αὐτῆς, καὶ ἀναμφίβολον ἦν τὸ πρᾶγμα· ἵνα ἐξ ἀκοῆς μὴ βουλόμενοι πεισθῆναι οἱ ἀκούοντες ταῦτα, τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι ὑποπτεύσωσιν, ὡς καὶ Ζαχαρίας. Τὸ ὑπερβατὸν οὕτως ἔχει· Ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος πρὸς παρθένον ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ, μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ὃ ὄνομα Ἰωσήφ. Οὐκ ἀπεστάλη δὲ πρὸς Ἰωσήφ ὁ ἄγγελος· ἐπειδὴ οὐδὲν ἦν κοινὸν τῷ Ἰωσήφ πρὸς τὴν τοῦ Κυρίου γέννησιν. Ὡς δὴ ἀρξαμένης τῆς ἀμαρτίας ἀπὸ γυναικός, οὕτω καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ γυναικός ἔδει ἀρξασθαι. Στίχ. λδ'. Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο; ἐπεὶ τὸν ἄνδρα οὐ γινώσκω. Στίχ. λε'. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος, καὶ τὰ ἐξῆς. Τὸ, εὖρες χάριν, κοινὸν ἦν. Εὖρον γὰρ πρὸ αὐτῆς καὶ ἄλλαι χάριν. Τὸ δ' εἰπεῖν, συλλήψῃ, οὐκέτι κοινὸν ἦν, ἀλλ' ἰδιάζον εἰς ἐπαγγελίαν παρθένω ξένον πρᾶγμα. Εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Διὸ, μὴ φοβοῦ. Παντὸς γὰρ φόβου ἀφαίρεσις ἡ τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημία. Στίχ. λ'. Καὶ ἰδοὺ ἡ Ἐλισάβητ ἡ συγγενὴς σου, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἦκουσεν ὁ Πρόδρομος, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κινούμενος, τὸν ἀσπασμὸν Μαρίας, ὃν ὑπέλαβεν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστὸς, καὶ ἐσκίρτα ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς, εἰς ἔμφασιν χαρᾶς καὶ προφητείας δήλωσιν. Οἶονεὶ γὰρ ἔκτοτε αὐτὸν ἤρξατο προφήτην ποιεῖν ὁ Ἰησοῦς, ἔνδον αὐτῷ παρασχὼν τοῦ μυστηρίου τὴν δήλωσιν. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ

ἔδωκε λαλεῖν τοῖς ἐμβρύοις διὰ τὸ ἄωρον, σπεύδοντι τῷ Βαπτιστῇ κηρύξαι τὸν Λυτρωτὴν, ἔχρησεν ἡ μήτηρ τοῦ σώματος ὄργανον· οὐ γὰρ Πνεύματος ἁγίου πρότερον ἐνεπλήσθη, πρὶν ἐπιστῆναι τὴν κυοφορήσασαν Χριστόν. Πρῶτον δὲ τὸ βρέφος ἐπληροῦτο Πνεύματος, καὶ ἐσκίρτα· καὶ εἶθ' οὕτως τῇ μητρὶ μετεδίδου, καὶ ἀνεβόα προφητικά ἢ Ἐλισάβετ διὰ τὸ κυοφορούμενον ἐν αὐτῇ βρέφος. Τοῦ αὐτοῦ. Ὁ μὲν λαὸς οὐκ οἶδε τὸν Σωτῆρα ποι οὕντα σημεῖα καὶ τέρατα· ὁ δὲ Ἰωάννης ἔτι ἐν τῇ κοιλίᾳ ὧν σκιρτᾷ, ἠνίκα ἦλθεν ἡ μήτηρ Ἰησοῦ. Ἴδου γὰρ, φησὶν, ὡς ἐγένετο ὁ ἄσπασμός σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Ἔδει τὴν μακαρίαν ταύτην Μαριάμ, μετὰ τὴν τοῦ Γαβριὴλ ἐπιδημίαν, ἀναβαίνουσαν ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν ὄρεινὴν. Μετὰ σπουδῆς δὲ ἐπορεύετο ἀγομένη ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ Πνεύματος, ὃ ἐπεληλύθει αὐτῇ, καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ὑψίστου, τῆς ἐπισκιάσεως αὐτῇ. Ὡσπερ ἤρξατο ἡ ἀμαρτία ἀπὸ γυναικός, καὶ 17.321 μετὰ τοῦτο ἔφθασεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα· οὕτω καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἤρξατο, ἵνα ἀπεντραπῶσιν αἱ γυναῖκες τὴν ἀσθένειαν, καὶ τὰ γυναικεῖα ἀποθῆ μенаι, ζηλώσωσι τοὺς βίους τῶν μακαρίων τούτων. Στίχ. μγ'. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο δῆλον, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ, καὶ τὰ ἐξῆς. Τοῦ αὐτοῦ. Σύμφωνα τῷ υἱῷ φθέγγεται ἡ Ἐλισάβετ, ἀναξίαν ἑαυτὴν τῆς παρουσίας τῆς Θεοτόκου λέγουσα, ὡσπερ καὶ Ἰωάννης τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν παραστάσεως. Τί γάρ μοι, φησὶ, τηλικούτον πέπρα κται ἀγαθὸν, ἵνα ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου ἔλθῃ πρὸς με; Μητέρα καλεῖ τὴν ἔτι παρθένον, φθάνουσα προφητικῶ λόγω τὴν ἔκβασιν. Θεία μὲν οὖν οἰκονομία τὴν μαρτυρίαν ἤγαγε πρὸς τὴν Ἐλισάβετ, ἵνα καὶ ἡ μαρτυρία Ἰωάννου ἐκ μήτρας εἰς τὸν Κύριον διὰ τῆς ἰδίας μητρὸς Ἐλισάβετ πληροφορηθῇ, καὶ ἵνα κατὰ τὴν τοῦ ἀγγέλου φωνὴν ὀψομένη τὴν Ἐλισάβετ, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ παράδοξον κῆμα, διὰ τούτου καὶ τὸ μείζον πιστεύσῃ, τουτέστι τὸν ἐξ αὐτῆς φημι τῆς παρθένου ἄσπορον τοκετόν. Καὶ συντρέχει πρὸς τὴν πίστιν ταύτην καὶ ὁ λόγος ὁ τῆς Ἐλισάβετ, λεγούσης· Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. Βεβαιότερα γὰρ πρὸς τὴν πίστιν ἐκ τούτων ἐγένετο τῶν ῥημάτων ἡ παρθένος, μακαριζομένη, ὅτι ἐπίστευσεν, ἀγγέλου τε προσημαίνοντος, καὶ τῆς συγγενίδος παραπλησίως προφητευσούσης. Τοῦ αὐτοῦ. Ἴδωμεν λοιπὸν παρθενικὴν προφητείαν. Στίχ. μ'. Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. Πῶς ἡ ψυχὴ μου μεγαλύνει τὸν Κύριον, κατανοητέον. Ἐὰν ἀξίως πολιτευώμεθα κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς, καὶ ὁμοιωθῶμεν τῷ πρωτοτύπῳ, κατὰ τὸ δυνατόν, δι' ἀγαθῶν ἔργων, μεγαλύνομεν τὸν Κύριον λόγοις, ἔργοις, νοήμασι. Σμικρύνει δὲ τις αὐτὸν ἀναλόγως, κατὰ τὴν κακίαν τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ. Τῆς οὖν Μαρίας ἡ ψυχὴ ἐμεγάλυνε τὸν Κύριον, τὸ δὲ πνεῦμα αὐτῆς ἠγαλλιάσατο ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι. Πρῶτον ἐμεγάλυνεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς, εἶτα ἠγαλλιάσατο τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Παρατηρήσασθαι δεῖ ἐν ὅλῃ τῇ Παλαιᾷ καὶ τῇ Καινῇ Γραφῇ, εἴ ποῦ ἐστὶν εὐρεῖν ἐπὶ ἀμαρτωλῶν γενέσεως εἰρημένον τό· Ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν. Οὐκ ἂν γάρ τις εὐροί, ὡς οἶμαι· ἀλλ' ὅπου ὠνόμασται, ὅτι δίκαιός ἐστιν ὁ γεννώμενος. Καὶ τοῦτο δὲ καὶ τὰ λοιπά. Ἡ Ἐλισάβετ, προφήτις οὔσα, καὶ τὴν γενομένην τῷ ἀνδρὶ ἀποκάλυψιν μὴ ἀκούσασα, τῷ Πνεύματι ἁγίῳ τὴν παρὰ τοῦ ἀγγέλου ῥηθεῖσαν προσηγορίαν, καὶ Ἰωάννην ἔφασκε τὸ παιδίον ὀνομάσασθαι. Ὡς δὲ καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς ἠξίου μαθεῖν, καὶ διένευσεν αὐτῷ, ὡς μὴ ἀκούοντι ἢ λαλῆσαι δυναμένῳ· λαβὼν δέλτιον ἔγραψε συμφώνως τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ τοῦ παιδὸς τὴν προσηγορίαν, ὡς πάντας ἐπὶ τούτων ἐκ πλήττεσθαι. Εἶτα φησὶν· Ἀνέωχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ. Μετὰ τὸ γράψαι δηλονότι ἐν δέλτῳ, ὅτι Ἰωάν 17.324 νης ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐλύθη ἡ δεδεμένη φωνή. Καὶ ἀπέλαβε τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν, οὐκέτι καθὰ πάλαι δεδεμένην τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' εὐλογοῦσαν τὸν Θεόν, καὶ προφητεύουσαν τὰ ἀναγεγραμμένα. Περισσόν ἐστι τὸ λέγειν, καὶ τὰ λοιπά. Ὡς οἶμαι καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ ὅλος ὁ χορὸς τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν καὶ δικαίων, ἀπήλαυσαν τῆς

παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Εἰ γὰρ εἰρηνοποίησε διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ τά τε ἐν τῇ γῆ καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, τί ὀκνεῖς παραδέξασθαι, ὅτι καὶ πρὸς τοὺς πατέρας ἢ ἐπισκοπῆ, καὶ τοῦτο ἢ εἰς τὸν ἄδην αὐτοῦ ἄφιξις ἐπραγματεύσατο διὰ τὸ ἀνεξιχνίαστον αὐτοῦ ἔλεος; Τοῦτο δὲ, εἰ καὶ νῦν γέγονεν, ἀλλ' ἔκκαλαι προανεφωνήθη· καὶ ἀδύνατον ἦν μὴ ἐκβῆναι αὐτοὺς λόγους εἰς ἔργον. Ὅρκω γὰρ ἐβεβαίωσε τὰς ἐπαγγελίας διὰ τὸ ἀπαράβατον, ὅτι πάντως ἔσται. Καὶ νῦν οἱ πιστοὶ ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν νοητῶν ἐχθρῶν ρύονται. Πολλάκις ρύονται τινες, καὶ τὰ λοιπά. Οὐκ εἰς τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ἀπέρχεται ὁ ἄγγελος· ἀλλὰ ποιμένας εὕρισκε ἀγραυλοῦντας, καὶ φυλάσσοντας φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν· τούτοις γὰρ εὐαγγελίζεται τοῦ Σωτῆρος τὴν γέννησιν. Οὗτοι μὲν γὰρ ἄπλαστοι ἦσαν, τὴν παλαιὰν πολιτείαν ζηλοῦντες τῶν πατριαρχῶν. Ποιμένες γὰρ ἦσαν καὶ οὗτοι, οἳ καὶ δραμόντες τοῖς ἑτέροις καὶ ἀπήγγελλον. Ἐκεῖνοι γὰρ διεφθαρμένοι ὄντες τῷ φθόνῳ, ἔμελλον κρύπτειν τὸ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας μυστήριον. Μόνος γὰρ οὗτος διήνοιξε μήτραν ἐκ παρθένου τεχθεῖς. Οὐδὲν γὰρ τῆς μήτρας ἐκείνης ἤψατο πρὸ Χριστοῦ. Πάντα δὲ τὰ πρωτότοκα, εἰ καὶ πρωτότοκά ἐστιν, ἀλλ' οὐ διανοίγουσιν αὐτὰ πρῶτα τὴν μήτραν, ἀλλ' ὁ σύμβιος. Μήπως καταλέλοιπεν αὐτούς. Ὀδυνώμενοι οὖν ἐζήτουν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ζητοῦντες αὐτὸν, οὐκ εὔρον ἐν τοῖς συγγενέσιν· ὑπὲρ γὰρ τὴν συγγένειαν αὐτῶν ἦν. ΚΕΦ. Β'. Στίχ. μθ'. Οὐκ ἤδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Πατρὸς ἔδει εἶναί με; Ὡς πρὸς ῥητὸν ὀπλισώμεθα κατὰ τῶν ἀθέων αἰρέσεων, λεγουσῶν, ὅτι οὐχ ὁ δημιουργὸς Πατὴρ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ὁ Θεὸς τοῦ νόμου, οὐδὲ ὁ Θεὸς τοῦ ναοῦ, οὗτός ἐστιν ὁ Πατὴρ τοῦ Χριστοῦ. Τῆς γὰρ φωνῆς αὐτοῦ ἀκούοντες οἱ ἀπὸ Οὐαλεντίνου, αἰδεῖσθωσαν, λέγοντος· Ἐν τοῖς τοῦ Πατρὸς μου δεῖ εἶναί με, εἰ προσίενται τὸ ῥητόν. Ἄρα γὰρ οὕτως ἦσαν ἀσύνετοι, ὡς μὴ συνιέναι, ὅ τι ἔλεγεν· Ἐν τοῖς τοῦ Πατρὸς, ἀντὶ τοῦ· Ἐν τῷ ναῷ, Ἡ μήποτέ τι μυστή 17.325 ριον αἰνίττεται· Εἴ τις ὑμῶν τοῦ Πατρὸς ἐστιν, ἔχει τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτῷ; Μᾶλλον γὰρ τοῦ Πατρὸς ὀρών ἔμψυχον ναὸν, τὸν καλόν τε καὶ ἀγαθόν, ἢ τὸν ναὸν ἐκεῖνον· ἐξῆλθε γὰρ ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἐκείνου εἰπών· Ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν, καὶ ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸν ναὸν τοῦ Πατρὸς, τὰς Ἐκκλησίας τὰς πανταχοῦ. Στίχ. να'. Καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, καὶ τὰ λοιπά. Ἐπὶ μὲν τῷ παρὰ Ἰουδαίοις μόνοις κηρυσσομένῳ προφητικῷ ἀναγράφεται βασιλείας μόνον Ἰουδαίων· Ὅρασις γὰρ, φησὶν, ἦν εἶδεν Ἡσαΐας κατὰ τῆς Ἰουδαίας, καὶ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐν βασιλείᾳ Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαν καὶ Ἀχάζ, καὶ Ἐζχίου· καὶ οὐδένα ἄλλον οἶδα βασιλέα ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ χρόνῳ τῆς προφητείας ἢ τὸν τῆς Ἰουδαίας· ἐπὶ τινῶν δὲ προφητειῶν καὶ τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ. Ὅτε δὲ ἔμελλε τὸ μυστήριον τοῦ Εὐαγγελίου Ἰωάννης κηρύσσειν, ἀναγράφεται οὐχὶ Ἰουδαίας μόνος βασιλεὺς Ἡρώδης, οὐδὲ Ῥωμαίων μόνος Τιβέριος. ΚΕΦ. Γ'. Εἰ μὲν οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν μόνον ἔμελλον σώζεσθαι, πάντῃ δὲ ἀποκέκλεισται ἡ σωτηρία τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἤρκει τὸ, Ἐν ἔτει ἐξ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος· ἐπειδὴ δὲ δεῖ καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος, καὶ Ἀβιλινης πιστεῦναι, διὰ τοῦτο ἀναγράφονται καὶ αὗται αἱ βασιλεῖαι. Ἐμνήσθη δὲ καὶ τῶν ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἀπὸ τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ἦλθεν ὁ Ἰωάννης κηρύσσων, ἦσαν οὗτοι ἀρχιερεῖς ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀρξάμενοι, μείναντες δὲ ἕως τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἐν τῇ ἀρχιερωσύνῃ. Τοῦ αὐτοῦ. Οὐδέποτε γέγονε ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ τινὰ τῶν προφητῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐπειδὴ δὲ ἔμελλε πολλὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον εἶναι ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα, διὰ τοῦτο ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην ἐν τῇ ἐρήμῳ. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν, ἐκ περισσοῦ ἐποίει κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου· ποῦ γὰρ ἔδει τὸν Βαπτιστὴν προέρχεσθαι, ἢ εἰς τὴν περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου, ἵνα, ἂν τις βούληται μετανοεῖν, εὐθέως εὐπορήσῃ τοῦ

ποταμοῦ; Καταβαίνων γάρ ἐστιν ὡς ἄλη θῶς ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ ὕδωρ τὸ ἄληθινόν, τὸ ὕδωρ τὸ σωτήριον. Καὶ κηρύσσει, φησὶν, εἰς ἄφεςιν ἀμαρτιῶν βάπτισμα. Εἰς ἄφεςιν δὲ ἀμαρτιῶν, τίνοι; ἢ τῷ μηκέτι ἀμαρτάνοντι. Εἶτα τὸν Ἡσαΐαν παρ ἴστησι τοῦτο αὐτὸ βοῶντα; Τί γάρ; φησι Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τοῦτο δὲ φησὶν ὡς ἂν Ἡσαΐου αὐτοῦ ἀκούοντος τῶν λόγων Ἰωάννου. Ἐπίλεκτος γὰρ ἦν εἰς ἀποστολὴν Ἰωάννης, καὶ τέλειος προφητῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰωάννης πρόδρομος ἦν τοῦ Λόγου, εἰκότως φωνὴ ὠνόμασται, οὐ λόγος. Προλαμβάνει γὰρ ἡ φωνὴ τὸν λόγον. Τὸ δὲ Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν 17.328 Κυρίου, τί ἐστιν, εἰ μὴ ἀντὶ τοῦ, Εὐτρεπίσθητε πρὸς παραδοχὴν ὧν ἂν βούλοιο νομοθετεῖν; Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ, Παύσασθε ποιεῖν τὰ διεστραμμένα. Φάραγξ ἐστὶ βαθεῖα καὶ κοίλη πᾶς ἄπιστος, ὃς, πιστεύσας εἰς Χριστὸν, πληροῦται τῶν τοῦ Πνεύματος καρπῶν, τουτέστι τῶν ἀρετῶν. Ὅρος δὲ καὶ βουνὸς ταπεινωθεὶς ἐστὶν ὁ τῶν Ἰουδαίων ὑψηλὸς φρων λαὸς Ἡ ὄρη καὶ βουνοὶ αἱ ἀντικείμεναι δυνάμεις, αἱ διὰ τῆς Χριστοῦ ἐπιμελείας ἐταπεινώθησαν· φάραγγες δὲ οἱ ἄνθρωποι, οἱ πεπλήρωται ἔργοις ἀγαθοῖς. Τραχὺς ἦν ἡμῶν ὁ βίος, καὶ ἀνώμαλος ὁ λόγος. Ἐλθὼν δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν λεία πάντα πεποίηκε. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἐθνῶν ταῦτα γεγέννηται· ἐπὶ δὲ τοῦ λαοῦ καθαιρεθέντος τὸ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινώθησεται. Ὅρος γὰρ ἦν ποτε καὶ βουνός· καθηρέθησαν δὲ καὶ τεταπεινῶνται. Εἰκότως γεννήματα ἐχιδνῶν πάντας τοὺς ἀπίστους καλεῖ. Ὁ γὰρ μὴ καταλιμπάνων τὰ ἐν αὐτῷ ἔθη, οὐ λαμβάνει καλῶς τὸ βάπτισμα· ἀλλ' ἔτι γέννημα ἐχιδνης, ἐν ἑαυτῷ τὸν ἰὸν τῆς πονηρίας ἔχων. Τοῦ αὐτοῦ. Λίθους ὀνομάζει τοὺς ἐθνικούς, τοὺς λιθίνοι ἔχοντας καρδίαν, καὶ ἐκ πολλῆς ἀναισθησίας τῆς κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα δουλεύοντας, καὶ λίθους προσκυνοῦντας. Προφητεύει τοίνυν τὴν καθαίρεσιν ἐκείνου τοῦ λαοῦ καὶ τὴν κλήσιν τῶν ἐθνῶν. Ἐκείνοις γὰρ αὐτοῖς χροῦσι τὸν Ἀβραάμ φησὶ· Μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· τὰ δὲ γε ἔθνη δύνασθαι τὸν Θεὸν ποιῆσαι τέκνα τοῦ Ἀβραάμ. Ποίων λίθων; Οὐ λίθους ἐδείκνυεν ἀψύχους, ἀλλ' ἀνθρώπους ἀναισθητοῦς ὄντας λίθους, ἐπειδὴ περὶ λίθοις προσεκύνουν. Καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτῶν τὸ γε γραμμένον· Ὅμοιοι αὐτῶν γένοιτο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν λίθων γέγραπται ἐν τῇ ᾠδῇ τῇ ἐν τῇ Ἐξόδῳ· Ἀπολιθωθήτωσαν τὰ ἔθνη, ἕως οὗ παρέλθῃ ὁ λαὸς οὗτος, ὃν ἐκτίσω· ὡς δῆλον, ὅτι μετὰ τὸ παρελθεῖν τὸν λαὸν μηκέτι ἀπολιθωθήσονται. Στίχ. ι'. Καὶ ἐπρωτῶν αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Τί οὖν ποιήσομεν; Στίχ. ια'. Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι. Ὁ λέγουσι, τοιοῦτόν ἐστι· Τὰ δεδομένα ἡμῖν ἐκ Μωϋσέως καὶ τῶν πατέρων ἔθη περὶ θυσιῶν, ἃ περὶ ραντιστηρίων ποιήσομεν, ἢ ἐτέρας ἡμῖν πολιτείας εἰς ἀγίους ὁδόν; Εἰ γὰρ οὐδὲν ἡμᾶς τὰ Ἰουδαϊκὰ ὠφελεῖ, εἰπέτε ἡμῖν, τί χρὴ ποιεῖν; Οὐ γὰρ ἴσμεν ἐτέρας πολιτείας ὁδόν. Τί οὖν ὁ Βαπτιστής; Μὴ τολμῶν ὡς οἰκέτης ἀποκινήσαι τὴν σκιάν, καὶ τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρείαν εἰσαγαγεῖν, ἄγει αὐτοὺς ἐπὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, τουτέστι τὴν ἀγάπην, ἣς ὁ καρπὸς τὸ κοινωνικὸν εἶναι καὶ εὐμετάδοτον, καὶ φιλόπτωχον. Ἦν γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις ἐπὶ ἀδελφῶν ἀγαπήσει καύχησις, καὶ τὸ τῆς φιλοπτωχίας ἐξαίρετον· τὸ 17.329 μὲν ὀλόκληρον τοῦ Εὐαγγελίου οὐκ ἔχουσα, ἀρχὴν δὲ τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰσάγουσα. Τρία πράγματα εἰσάγει, καὶ τὰ λοιπὰ. ΚΕΦ. Α'. Στίχ. κβ'. Βλέπε τὸν τύπον ἐν τῷ Ζαχαρίᾳ. Ἐκβαλόντες γὰρ τὸν λόγον ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι περὶ μηδενὸς λόγον ἀποδοῦναι νομικοῦ ἢ προφητικοῦ λόγου, κωφοὶ καὶ ἄλογοι μένουσι. Στίχ. ξγ'. Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, Ἰωάννης ἐστὶν τούνομα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ ἐρμηνεύεται Ζαχαρίας μὲν μνήμη Θεοῦ, Ἰωάννης δὲ ὁ δεικνύς· μέμνηται δὲ τις τοῦ ἀπόντος, δείκνυσι δὲ τὰ παρόντα· διὰ τοῦτο οἱ τοῦ παιδὸς τούτου γεννήτορες οὐκ ἀνέσχον αὐτὸν καλεῖν Ζαχαρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον Ἰωάννην ὀνομάζουσιν ἠθέλον. Διότι ἔμελλεν μονονουχὶ μνημονεύειν Θεοῦ ὡς ἀπόντος, ἀλλ' αὐτὸν ἐκείνον τῷ

δακτύλω δεικνύειν παρ ὄντα καὶ λέγειν· Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Ἦδει μὲν ἡ παναγία Παρθένος, μὴ τέκνον αὐτὸν εἶναι τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλ' εἰς πρόσωπα τούτων τὸν ἑαυ τῆς ἐγκρίνει μνηστῆρα διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ὑπ οψίαν, οἰομένων αὐτὸν ἐκ πορνείας γεγεννησθαι. Ἀπλούστερον μὲν οὖν λέγοιτο ἂν, ὅτι ἐτίμησεν αὐ τὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τῆ τοῦ πατρὸς προσηγορία καὶ τὰ λοιπὰ ..., μήπως αὐτοὺς καταλέλοι πεν. Ὁ δὲ Κύριος, ἀφείς ἀνθρωπίνην δοῦναι ἀπὸ κρισιν, θείαν δίδωσι, παρεμφαίνων, ὅτι Θεὸς εἶη σεσαρκωμένος. Ἡ τοίνυν οὕτω νοήσεις· ὅτι ὄρη μὲν καὶ βουνοὶ αἱ ἀντικείμεναι δυνάμεις διὰ τῆς Χριστοῦ ἐπιδημίας ἐταπεινώθησαν· αἱ δὲ φάραγγες οἱ ἄνθρωποι πε πλήρωνται ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς. Γεγένηται δὲ πάντα σκολιὰ εἰς εὐθεΐαν. Ἐκαστος γὰρ ἡμῶν σκολιὸς ἦν. Ἐν μὲν τοίνυν τῇ Χριστοῦ ἐπιδημίᾳ τῇ γενομένῃ εἰς τὴν ψυχὴν γίνεται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεΐαν. Καὶ πάλιν τραχὺς ἦν ἡμῶν ὁ βίος, καὶ ὁ λόγος ἀνώμαλος· ἐλθὼν δὲ ὁ Κύριος, λεῖα πάντα πεποίηκε. ΚΕΦ. Γ'. Στίχ. α'. Ἐν ἔτει πέντε καὶ δεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος. Ἐπὶ μὲν οὖν τῷ παρὰ Ἰουδαίους μόνους κηρυσσο μὲν ὡς λόγῳ προφητικῷ βασιλεία μόνον Ἰουδαίας ἀναγράφεται. Ὅρασις γὰρ, φησὶν, ἦν εἶδεν ὁ Ἡσαΐας ἐν ἡμέραις Ὀζίου καὶ Ἰωάθαν καὶ Ἀχάζ, οἱ ἐβασίλευσαν τῆς Ἰούδα. Ἐπὶ δὲ τῷ μυστηρίῳ τοῦ 17.332 Εὐαγγελίου μέλλοντι ἐν ὅλῳ κόσμῳ κηρυσσεσθαι ἡγεμονία Τιβερίου Καίσαρος ἀναγράφεται, ὅς ἐδόκει ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι βασιλεύς. Καὶ εἰ μὲν οἱ ἀπὸ ἐθνῶν μόνον ἤμελλον σώζεσθαι, παντὶ δὲ ἀπεκέκλει στο ἡ σωτηρία τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἤρκει τὸ μνη σθῆναι μόνον Τιβερίου. Ἐπειδὴ δὲ δεῖ καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουραίας καὶ Τραχωνίτιδος πι στεύειν, διὰ τοῦτο ἀναγράφονται αὐταὶ αἱ βασιλεῖαι, ἥτοι τετραρχίαι. Οὐδέποτε δὲ γέγονε ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ τινα τῶν προφητῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, εἰ μὴ νῦν μόνον διὰ τινα μυστικὴν θεωρίαν. Ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλε πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον εἶναι, τουτ ἔστι τῆς ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησίας, ἥπερ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα, τὸν νόμον τῆς Ἰουδαίων συναγωγῆς φημι. Τὸ δὲ εἰπεῖν, ὅτι Ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ πρὸς Ἰωάννην, τουτέστι πρόσταγμα. Στίχ. γ'. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου. Ποῦ ἔδει τὸν Βαπτιστὴν περιέρχεσθαι ἢ εἰς τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, ἵνα, ἐάν τις βούλοιο με τανοεῖν, εὐθέως εὐπορήσῃ τοῦ ποταμοῦ; ἐρμηνεύεται δὲ Ἰορδάνης καταβαίνων. Καταβαίνων γὰρ ἐστὶν ἀληθῶς ὁ ποταμὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ ὕδωρ τὸ ἀληθινόν, τὸ ὕδωρ τὸ σωτήριον. Στίχ. ζ'. Φασὶ δὲ τὴν ἐχιδναν ἐν τῷ συλλαμβάνειν ἀναι ρεῖν τὸν ἐξ οὗ συλλαμβάνει ἄρρენα· οὗ ἡ σπορὰ αὐ ξάνουσα, τὴν συλλαβοῦσαν ἀναιρεῖ καὶ οὕτως εἰς φῶς ἐξέρχεται, διαβρῆζασα τῆς μητρὸς τὴν γαστέρα, ποι νὴν ὡσπερ τοῦ διαφθαρέντος πατρὸς Τοι οὔτοι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, τοὺς πνευματικούς αὐτῶν πα τέρας καὶ διδασκάλους διαφθείροντες χερσίν. Εἴρηται περὶ τούτων ἐν τῷ Ματθαίῳ πλατύτερον. ΚΕΦ. Δ'. Στίχ. θ'. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Ὅρα δὲ πῶς κακούργως διὰ τῆς χρήσεως τῶν Γραφῶν θέλει καθελεῖν τὴν δόξαν Κυρίου, ὡς δεομέ νου ἀγγελικῆς βοήθειας, ὡς μέλλοντος προσκόπτειν, εἰ μὴ ἄγγελοι αὐτῷ βοηθεῖεν. Οὐ γὰρ περὶ τοῦ Χριστοῦ εἴρηται ἡ χρῆσις τοῦ ψαλμοῦ. Οὐ γὰρ δεῖται ἀγγέλων ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης. Ἐγὼ δὲ τὸ ἀνά πάλιν φημι πρὸς σέ, ὦ διάβολε, εἰ μὴ Ἰησοῦς βοη θήσει τοῖς ἀγγέλοις, προσκόπτουσι. Καὶ σὺ διὰ τοῦτο πέπτωκας ἐξ οὐρανοῦ, ἐπειδὴ αὐτάρκη ἐνόμισας ἑαυτὸν εἶναι, καὶ μὴ δεῖσθαι τῆς τοῦ Ἰησοῦ βοήθειας. Ἴνα δὲ γνῶς μὴ περὶ τοῦ Ἰησοῦ λελέχθαι τὰ ἀναγεγραμμένα, ἀλλ' εἰς δίκαιον ἄνδρα ταῦτα ἀναφέ ρεσθαι, ἄκουε· Γέγραπται γάρ· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ τοῦ Ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀλίσθησεται. Τοῦτο δικαίῳ μᾶλλον ἄρ μόζει ἢ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ· καὶ αὐθις· Πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς, καὶ μυριάς, καὶ τὰ ἐξῆς, ἃ καὶ αὐτὰ ἐπὶ τὸν δίκαιον ἀνάγεται. Στίχ. μ'. Δύναντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον 17.333 αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεῖς, ἐθεράπευσεν αὐτούς. Περὶ δυσμᾶς δὲ τούτους προσῆγον, ἥτοι μεθ' ἡμέ

ραν, αίσχυνόμενοι, ἢ τοὺς Φαρισαίους φοβούμενοι, καὶ περὶ ἕτερα ἀσχολούμενοι, ἢ τάχα νομίζοντες ἐξεῖναι θεραπεύειν Σαββάτω. Ἐπεσημῆνατο γὰρ ὁ εὐαγγελιστής, ὅτι ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν Σαββάτω. Διὰ τοῦτο περὶ δύσιν ἡλίου τοὺς κακῶς ἔχον τας προσέφερον οἱ προσήκοντες· ὁ δὲ αὐτοὺς ἔθερά πευσε. ΚΕΦ. Ζ'. Στίχ. κβ'. Ἱστορικῶς δέ· Μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ὄρνι θίου, πρῶτον τὰ ἱμάτια πλύνεται ὁ καθαρισθεὶς, εἶτα πᾶσαν τρίχα ξυράται, καὶ ἐπὶ τούτοις λούεται ὕδατι, μεθ' ὃ ἐπιφέρεται τὸ, Καθαρὸς ἔσται. Εἴη δ' ἂν τὰ ἱμάτια πολιτεία μὴ πάντως κακῶς ὑφασμένη, ἐπεὶ κἂν ἀπέθετο ταῦτα. Τρίχα δὲ τὰ ἐξανθήσαντα νεκρὰ τῇ ψυχῇ, αἷς ἐναντίαί αἰτοῦσι Σαμουήλ, καὶ τῶν Ναζιραίων καὶ αὐτῶν μαθητῶν ἠριθμημέναι. Τῶν γὰρ Ναζιραίων σίδηρος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν οὐκ ἀνέβαινε. Πάνθ' ὅσα ἂν ποιῶσιν εὐοδούμενα πραττόντων, ὡς μηδὲ φύλλα αὐτῶν καρποφορούντων ἀπορῥεῖν. Ἦδη δὲ ἀπὸ τοῦ σώματος ὕδατι τὸν μο λυσμὸν ἀποτίθεται, τοῦ βαπτίσματος ἐν τούτῳ δη λουμένου. Μετὰ δὲ τοῦτο τῆς μὲν παρεμβολῆς ἄξιος γίνεται, εἰς δὲ τὸν ἴδιον οἶκον οὐκ εἴσεισιν ἕως ἡμε ρῶν ἑπτὰ, καὶ τοῦ πάλιν ξυρανθῆναι τὴν κεφαλὴν. Διὰ τὰ τῶν δογμάτων κεραιωδέστερα, καὶ τὴν γνῶσιν ἀποθέσθαι, τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀμαρτήματα· διὰ δὲ τῶν ὀφρῶν, ἅπασαν οἴησιν. Διὰ τί δὲ τοῦ λεπροῦ ἀκάλυπτον εἶναι τὴν κε φαλήν; Ἴνα γνῶριμος ἦ, καὶ μὴ μεταλαγχάνωσι τῆς ἀκαθαρσίας οἱ πλάζοντες. Τὸ δὲ στόμα κεκα λυφθαι δηλοῖ, ὅτι χρῆ ἑαυτὸν καταδικάζειν τῇ σιωπῇ, μέχρις ἂν ὑποστρέψας καθαρισθῇ. Κατὰ δέ τινας πάλιν, τὸν ὀλο λεπρὸν ὀνομά σας, καθαρίζει· δεικνὺς, ὡς ὁ Θεὸς τὸ ποικίλον μι σεῖ. Σαφέστερον δὲ προῖων τοῦτο δηλοῖ ἐν τῷ· Τὸν ἀμπελώνά σου οὐ κατασπερεῖς διάφορα. Καὶ ἱμάτιον ἐκ δύο ὑφασμένον. Καὶ τὰ κτήνη σου οὐ κατοχετεύσεις ἕτεροζύγω. Πανταχοῦ προτιμῶν τὴν ἀπλότητα, ἥτις ἐν τῷ ὀλολέπρω θεωρεῖται. ΚΕΦ. Η'. Στίχ. ι'. Οὐδεὶς λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. Στίχ. ιζ'. Οὐ γὰρ ἐστὶ κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερόν ἔλθη. Στίχ. ιη'. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. Ὅς γὰρ ἂν 17.336 ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ γε μὴν βουλόμενος τὸν λύχνον ἐφαρμόζειν τοῖς πλειοτάτοις τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ δυσωπήσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν περὶ Ἰωάννου εἰρημένων· Ὅτι ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος, ὁ καιόμενος καὶ φαίνων. Ἀλλὰ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς, ἀνα φερόμενος ἐπὶ τὸν ἐν ἐκάστῳ νοῦν. Ἀλλὰ καὶ τό· Ἔστωσαν ὑμῶν οἱ λύχνοι καιόμενοι, πρὸς πάν τας εἴρηται τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ. Οὐ δεῖ τοίνυν τὸν ἄψαντα λύχνον ἐν ψυχῇ λογικῇ κρύπτειν αὐτὸν, ἀλλ' ἐπιτιθέναι λυχνία· ἧς σύμβολον Μωσῆς ἀπέθετο ἐν τῇ σκηνῇ μαρτυρίου. Μοδίῳ μὲν γὰρ σιτομετρῇ σθωσαν ὑπὸ τοῦ πιστοῦ καὶ φρονίμου οἰκέτου οἱ σὺν δουλοι· βλεπέτωσαν δὲ τὰς αὐγάς τοῦ λύχνου ἐπὶ κειμένου τῇ λυχνία, ἤγουν τῇ Ἐκκλησίᾳ πάντων. Ἀλλ' οὐδὲ ὑπὸ τὴν κλίνην τιθέασιν τὸν λύχνον, ἔνθα τις ἀναπαύεται, οὐδὲ ἄλλου τινὸς σκεύους ὑπο κάτω. Τοῦτο γὰρ ὁ ποιῶν οὐ προνοεῖται τοῖς εἰσπο ρευομένοις εἰς τὴν οἰκίαν· οἷς δεῖ τιθέναι τὸν λύχνον οἱ τῷ ἀληθινῷ φωτὶ καὶ λόγῳ τῷ λαμπρῷ, καὶ ταῖς ἀκτίσι τῆς σοφίας ἀνάπτοντες τὸν ἐν αὐτοῖς νοῦν, φύσιν ἔχοντα καθ' ἣν κατεσκεύασεν αὐτὸν ὁ δημι ουργὸς, λύχνου δεομένου τῆς ἀπὸ τῶν προνοουμένων ἔχειν ἐν τῇ ψυχῇ τὸν νοῦν διορατικώτατον, καὶ μετέχοντα τοῦ εἰπόντος· Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα. Οἱ γὰρ καίοντες τὸν λύχνον, καὶ τιθέντες ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἵνα λάμπῃ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, προ τρέφονται τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ βλέποντας τὴν τοῦ λύχνου λαμπρότητα καὶ αὐτοὺς καίειν τὴν ἑαυτῶν λυχνίαν. Στίχ. λη'. Ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Στίχ. λθ'. Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ δι ηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Πέμπει αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον. Οὐ γὰρ τοσοῦτο μέ τρον εἶχεν ὁ ἀνὴρ, ἵνα πρὸς τὸ καθῆσθαι παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ ἱματισμένος χωρήσῃ. Καὶ τῷ εἶναι σὺν αὐτῷ, τῶν

ἀπὸ τῆς περιχώρου τὴν Ἰησοῦ παρουσίαν οὐ χωρούντων, οὐδὲν ἦττον προενοήσατο τῆς τῶν δυ ναμένων ἐκεῖ σωτηρίας, τὸν αὐτάρκως παρακαθί σαντα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἀπολύσας, ἵνα διδάσκη ἃ ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Θεός. Εἶεν δ' ἄν τινες τοῦ τοιοῦτου ἀκροασταὶ καὶ μαθηταί, πλείονα μὲν οὐ χωρήσαν τος ἐξ ὀλίγων ὧν εἴληφε κηρύσσοντας. Ἀναφέρουσ δ' ἄν τὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν, τοῦ ἕξω Ἰσραὴλ, δι' ὃν καταπλεῖ Ἰησοῦς ἐπὶ τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, καὶ πρὸς ὃν ἕξεισιν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τὴν γῆν. Ἰμάτιον δὲ, φησὶν, οὐκ ἐνεδιδύσκετο ὁ ἄνθρωπος. Οὐκ ἐνεδύσατο γὰρ τὸ καλύπτον αὐτοῦ τὴν ἀσχημοσύνην. Καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενε. Οὐ γὰρ ἦν, ὡς Ἰακώβ, ἄνθρωπος ἄπλαστος οἰκῶν οἰκίαν. Διὸ καὶ αὐτὸν τοῦτον ἀπέλυσε, λέγων· Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἔμενε, οὐ μετὰ ζώντων, μετὰ νεκρῶν δέ. Ἦν δὲ, φησὶν, ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει. Μήποτε δὲ χοῖροι οὐ βόσκονται ἐν τῷ ὄρει. Πῶς οὖν 17.337 μετὰ τοῦ κρημοῦ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη; Μήποτε οὖν οἱ φιλήδονοι, καὶ γαστρὸς καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα φίλοι, ὅπου τὰ μνημεῖα καὶ πλησίον τοῦ λεγεῶνος τῶν δαιμόνων βόσκονται· ἀγαθότητι δὲ Ἰησοῦς τὴν τῶν δαιμόνων ἀφανίζει σὺν τοῖς χοίροις ἐν τῷ ὕδατι ἀγέλην, καὶ τῶν φιληδόνων καὶ φιλοσωμάτων κακῶν ἔμπο δίζει τῇ ἀναπνοῇ διὰ δαιμόνων τάχα, καὶ σωφρονεῖ ὁ τοιοῦτος; Εἴ τίς τε σωφρονεῖ, παρὰ τῷ Ἰησοῦ ἐστὶν ἄλλ' ὁ ἀρχόμενος σωφρονεῖν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐστὶν. Στίχ. μη'. Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἡ μὲν οὖν πλειότερα ψυχὴ, καλῶς λατρεύσασα τῷ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ, παρρησίαν ἔχει ἐπ' αὐτὴν τὴν κεφαλὴν ἐλθεῖν· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ Θεός· ὥστε κα ταχέαι μύρον αὐτῆς, καὶ εὐωδίαν τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ πεποιεσθαι. Δοξάζεται δὲ ὁ Θεὸς διὰ τῆς εὐωδίας τοῦ βίου τῶν δικαίων. Ἡ δὲ ἀτελεστέρα γυνὴ καὶ ψυχὴ παρὰ τοὺς πόδας καὶ τὰ ταπεινότερα στρέφεται, ἥς ἐγγύς ἐσμεν ἡμεῖς. Οὐδὲ γὰρ μετενοήσαμεν ἀπὸ τῶν ἀμαρτημάτων ἡμῶν. Ποῦ ἡμῶν τὰ δάκρυα; ποῦ ὁ κλαυθμός; ἵνα κἂν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ ἐλθεῖν δυνηθῶμεν. Ἐπ' αὐτὴν γὰρ οὐπω δυνάμεθα φθάσαι τὴν κεφαλὴν. Ἀγαπητὸν δὲ μετὰ τὰ ἀμαρτήματα φέρειν μετανοίας εὐωδίαν, ἵνα τις δυνηθεῖ δευτέρως εἶναι ἢ τοὺς πόδας ἀλείφουσα, ἀλλὰ μὴ τὴν κεφαλὴν· τουτέστιν ἢ μὴ ἀπτομένη τῶν τελεωτέρων καὶ ὑψηλοτέρων, ἀλλὰ τῶν ἄκρων καὶ τελευταίων. Στίχ. νβ'. Ἐκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτῇ. Ὁ δὲ εἶπε· Μὴ κλαίετε· Οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Στίχ. νγ'. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπ' ἐθανε. Πλὴν ἀλλὰ τοιαύτη μὲν ἢ τοῦ θαύματος ἴστο ρία. Χρὴ δὲ ἴσως καὶ ἰσχυρότερον αὐτὴν θεωρῆσαι καὶ ὑψηλότερον. Οἱ μὲν οὖν ἀπλούστεροι καὶ ἀκεραιότεροι θαυμάζετῶσαν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κατὰ ταῦτα· οἰκοδομεῖ γὰρ καὶ σωματικῶς νοούμενα· οἱ δὲ δυνάμενοι διαβαίνειν ἐπὶ τὸ βλέπειν, ὅτι καὶ ταῦτα τυπικῶς συνέβαινε ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ δι' ἡμᾶς, εὐξάμενοι τῷ Θεῷ, αἰτήσωμεν λόγον τὸν σαφηνίζοντα καὶ ταῦτα. Πῶς ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν ἀρχισυναγωγὸν θυγατέρα προηγουμένως ἄπεισιν, οὐ πρὸς τὴν αἰμορροοῦσαν· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῷ ἀπαντῶσα πρώτη αὐτῇ θεράπευται; ἦλθε γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ προηγουμένως εἰς τὴν Ἰουδαίων συναγωγὴν, καὶ εὔρεν αὐτὴν νοσοῦσαν καὶ ἀποθανοῦσαν. Τὰ γὰρ παραπτώματα τοῦ Ἰσραὴλ πεποίηκεν αὐτὴν ἀποθανεῖν. Ἡ δὲ αἰμορροοῦσα, ἢ ἐν τῇ ὁδῷ, ἢ ἀκαθαρσίας πεπληρωμένη, ἢ ρέουσα οὐκ ἐν καιρῷ ἀφέδρου, ἀλλ' αἰεὶ αἰμορροοῦσα καὶ νοσοῦσα, αὐτὴ πρὸ ἐκείνης πιστεύσει τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκεῖ μὲν οὗτος ἀπέρχεται, αὐτὴ δὲ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου ἄψασθαι θέλει. Ὁ δὲ Λουκᾶς ὃ μὴ εἶπε Ματθαῖος προσέθηκεν, ὅτι δώδεκα καετῆς ἦν ἢ τοῦ ἀρχισυναγωγὸν θυγατῆρ, καὶ ἢ αἰ 17.340 μορροοῦσα δώδεκα ἔτη εἶχεν αἰμορροοῦσα· οὐκοῦν ἅμα τῇ γενέσει ἐκείνη αὕτη αἰμορροεῖ. Ἐν ἀπαθείᾳ γὰρ ἐστὶν ἐκείνη ὅσον χρόνον ζῆ ἢ συναγωγῆ· καὶ ὁ αὐτὸς ὅρος τοῦ χρόνου τοῦ τέλους ἐκείνης καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς σωτηρίας ταύτης ἐστί. Δώδεκα ἐτῶν ἐκείνη ἀποθνήσκει, καὶ δώδεκα ἐτῶν αὕτη τοῦ πάθους πιστεύσασα θεραπεύεται, ἥτις οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἰατρῶν

θεραπευθῆναι. Πολλοὶ γὰρ ἰατροὶ τοὺς ἀπὸ ἔθνῶν ὑπέσχοντο θεραπεῦσαι. Ἐὰν ἴδῃς τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπαγγελλομένους ἀλήθειαν, ἰατροὶ εἰσι θεραπεῦσαι πειρώμενοι. Ἄλλ' αὐτοὺς δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἰατρῶν θεραπευθῆναι. Ἡψατο δὲ τοῦ κρασπέδου τοῦ Ἰησοῦ διὰ πίστεως, καὶ ἰάθη. Ἐὰν ἴδωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν τὴν εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ νοήσωμεν πηλίκος ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνος ἠψάμεθα αὐτοῦ, ὀψόμεθα, ὅτι πρὸς σύγκρισιν τῶν ἐν αὐτῷ κρασπέδων κρασπέδου ἠψάμεθα. Τοῦτο τὸ κράσπεδον θεραπεύει ἡμᾶς, καὶ ποιεῖ ἀκούειν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, καὶ θεραπευθῶμεν. Καὶ ἡ θυγάτηρ ἀναστήσεται τοῦ ἀρχισυναγῶγου. Ὅταν γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ἔθνῶν εἰσέλθῃ, τότε πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται. ΚΕΦ. Θ'. Στίχ. κζ'. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς· Εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα ἐπὶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τινὲς ἀναφέρουσι, συναναβάντες εἰς τὸ ὑψηλὸν ὄρος Χριστῶ, οἳ καὶ θανάτου οὐκ ἐגעύσαντο, πρὸ τοῦ ἰδεῖν τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐλθόντα ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ἥτοι ἐν τῇ δόξῃ τῆς μεταμορφώσεως αὐτοῦ. Εἰ δὲ χρή τι καὶ περιεργότερον εἰπεῖν περὶ τε τοῦ ἐστάναι μετὰ Ἰησοῦ, καὶ περὶ τοῦ γεύεσθαι θανάτου· ἥσάν τινες ἐστῶτες ὅπου Ἰησοῦς, ἐρηρισμένοι τῇ ψυχῇ παρ' αὐτῷ. Ἦν αὐτοῖς ἡ στάσις συγγενῆς τῇ τοῦ Μωσῆ. Κάγω γὰρ, φησὶν ὁ Μωϋσῆς, ἔστην ἐν τῷ ὄρει ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ἀξιωθεὶς ἀκοῦσαι· καὶ σὺ δὲ αὐτοῦ στήθι μετ' ἐμοῦ. Ὀλίγοι δὲ καὶ φίλοι Θεοῦ, ὅσοι τὴν στάσιν ἐν τῷ καλῷ ἔχουσιν, ὡς ὁ Βαπτιστῆς αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λέγει· Ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ἐστὼς χαρᾶ χαίρει. Καὶ οἱ ἐστηκότες γοῦν παρὰ τῷ Λόγῳ ἔχουσι κατὰ τὴν στάσιν διαφορὰς. Διὸ οὐ πάντες οἱ ἐστῶτες παρὰ τῷ Σωτῆρι, ἀλλὰ τινες αὐτῶν, ὡς βέλτιον ἐστηκότες, οὐ γεύονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν ἀνθρώποις ἐπιδημήσαντα Λόγον, καὶ διὰ τοῦτο Υἱὸν ἀνθρώπου χρηματίζοντα, ἐρχόμενον ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ. Οὐ γὰρ αἰεὶ ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ ἔρχεται, ὡς ἐπὶ τοῖς εἰσαγομένοις, οἳ καὶ μὴ ἔχουν αὐτὸν εἶδος ἢ κάλλος λέξαιεν ἄν. Τοῖς δὲ τελείοις, κατὰ τὸν Δαυῖδ, ὠραῖος φαίνεται κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἔστιν οὖν βασιλικώτατον ἀξίωμα τῷ Λόγῳ, βλεπόμενον τισὶ τῶν ἐστηκότων παρὰ τῷ Ἰησοῦ, ἀκολουθεῖν αὐτῷ δυνηθεῖσιν, ἀναβαίνοντι εἰς τὸ ὑψηλὸν τῆς φανερώσεως αὐτοῦ ὄρος· οὗ τις ἀξιοῦ 17.341 ται Πέτρος ὢν, καὶ τὸ ἄσειστον ἔχων ἐν τῇ πίστει· ἢ υἱοὶ ἱεροτῶν, οἳ καὶ θανάτου οὐ γεύονται, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Ζωὴ δὲ ὁ Χριστός. Ὁ δὲ ταύτης ἐχθρὸς θάνατος, καὶ ὁ δι' ἁμαρτίας, ἢ ἐτέρως νοούμενος. Ὡν τὸ ἔτερον δι' ὧν ἕκαστος ἡμῶν πράττει ἐκλέγεται. Ὡσπερ οὖν ὁ Χριστὸς ἄρτος ἐστὶ ζῶν, οὕτως ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ θάνατος ἄρτος ἐστὶ νεκρός. Πᾶσα δὲ λογικὴ ψυχὴ θατέρω τούτων τρέφεται· ἢ μὲν γενομένη τούτων μόνον, ἢ δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἐσθίουσα. Καὶ τάχα οἱ μὲν σπανίως καὶ μικρὰ ἁμαρτάνοντες μόνον γεύονται θανάτου· οἱ δὲ ἀρετὴν ἀνειληφότες οὐδὲ γεύονται αὐτοῦ, ἀλλ' αἰεὶ ἄρτον τρέφονται ζῶντα. Πέ τρω οὖν, οὗ πύλαι μὴ κατίσχυσαν ἄδου, ἀκόλουθον ἦν τούτου μὴ γεύεσθαι. Τότε γὰρ τις γεύεται θανάτου, ὅτε πύλαι ἄδου κατισχύσουσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς βροντῆς υἱοῖς, γεννηθεῖσιν ἀπὸ βροντῆς ἀνθρώπου χρήματος, ἀδύνατον ἦν θανάτου γεύεσθαι, τοῦ σφόδρα πόρρω τῆς μητρὸς αὐτῶν βροντῆς. Τὸ δὲ, ἕως, ἐνταῦθα δηλοῖ τὸν κατεπείγοντα περὶ τοῦ δηλουμένου χρόνον, οὐ περιοριζόμενον, ὥστε γενέσθαι μετὰ τὸ ἕως τὸ ἐν αὐτῷ τῷ δηλωμένῳ· ὡς τό· Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Οὐκ ἐגעύσαντο γοῦν οὐδ' οἱ ἀπόστολοι τοῦ προηρημένου νοητοῦ θανάτου μετὰ τὸ ἰδεῖν τὴν τῶν τηλικούτων ἀγαθῶν θεωρίαν. Ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς Ψαλμοῖς εἴρηται· Τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὃς ζήσει, καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον; καὶ, Ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς· καὶ ἔν τινι τῶν προφητῶν· Κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας· ἐν δὲ τῇ Ἀποκαλύψει· Ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἀκολουθεῖ τισὶ· μήποτε ἔλαττον κακὸν ἐστὶ τὸ

ἰδεῖν θάνατον, τούτου δὲ μείζον τὸ γεύσασθαι αὐτοῦ, τούτου δὲ ἔτι χειρόν τὸ ἀκολουθεῖν τινὶ θάνατον; καὶ οὐ μόνον ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἤδη ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸν, καὶ καταλαβεῖν ἐκεῖνον, ᾧ πρότερον ἠκολούθει; Τὸ δὲ καταποθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου πάντων δοκεῖ μοι βαρύτερον εἶναι τῶν εἰρημένων. Καὶ ἐπιστήσας τοῖς λεγομένοις καὶ τῇ διαφορᾷ τῶν ἀμαρτανομένων, οὐκ ὀκνήσεις, οἶμαι, παραδέξασθαι τοιαυτὰ τινα νενοῆσθαι τῷ ἐνεργῆσαντι ταῦτα γραφῆναι ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Θεοῦ Πνεύματι. Τί δὲ δηλοῦται ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ; καὶ τί σημαίνει τὸ, Ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει, παρὰ Μάρκου ῥηθέν; Τὰ εἴτε ἐκλαμπόμενα ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἴτε ζητοῦσιν εὐρισκόμενα, εἴτε ὑποσιόντα τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν, σαφέστερον ἐκθησόμεθα. Ὁ θεωρῶν καὶ καταλαμβάνων τὴν τοῦ λόγου ὑπεροχὴν λύοντος καὶ διελέγχοντος πάσας τὰς ὑπὸ 17.344 τῶν ψευδῶν μὲν, ἐπαγγελλομένων δὲ ἀλήθειαν πῖθα νότιας, βλέπει τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ ἰδίᾳ βασιλείᾳ. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἴδια τρανώτερον παραστήσαντα βλέπει, βλέπει ἂν αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δόξαν. Καὶ ὁ τοιοῦτός γε ἐν ἑαυτῷ βλέπει ἂν τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει· καὶ τοῦτο βλέπει ἂν, ὡς οὐδαμῶς ἔτι ὑπὸ ἀμαρτίας βασιλευόμενος, τῆς βασιλευούσης ἐν θνητῷ σώματι τῶν ἀμαρτανόντων, ἀλλ' αἰεὶ τεταγμένος ὑπὸ βασιλεῖ τῷ τῶν ὄλων Θεῷ· οὗ ἡ βασιλεία δυνάμει μὲν ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν, ἐνεργεῖα δὲ, ὡς ὠνόμασεν ὁ Μάρκος, ἐντὸς τῶν τελείων μόνον. Στίχ. κη'. Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὡς ἡμέραι ὀκτώ· καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Στίχ. κθ'. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων. Στίχ. λ'. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας. Στίχ. λα'. Οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ τοιοῦτον μὲν τὸ πρᾶγμα καὶ θαῦμα, τὸ τῆς μεταμορφώσεως. Εἰ δὲ χρὴ ἐπαναβεβηκότα λόγον εἰπεῖν, οὐ μᾶτην μεθ' ἕξ ἡμέρας ὁ Μάρκος καὶ ὁ Ματθαῖος φησὶν ἀνελθεῖν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ ὄρος σὺν τοῖς μαθηταῖς. Ἄλλ' ἐπεὶ ἐν ἕξ ἡμέραις τελείῳ ἀριθμῷ ὁ σύμπας κόσμος γεγένηται· ὁ πάντα τὰ τοῦ κόσμου ὑπερβαίνων πρᾶγματα, βλέπων δὲ ἐστῶτα μόνον καὶ αἰώνια, οὗτος μεθ' ἕξ ἡμέρας παρειλήφθη δηλοῦναι τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ γὰρ ταύτας ὑπερβάς βλέπει τὸν Ἰησοῦν τόνδ' οὐδενὶ τῶν κάτω μεταμορφούμενον, μεταμορφωθέντα ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Φαίνεται γὰρ ὁ Λόγος διαφόρους ἔχων μορφάς, ἐκάστῳ ὡς χωρεῖ· καὶ τοῖς μὲν οὐκ ἔχει εἶδος, τοῖς δὲ ὠραῖός ἐστι κάλλει. Τοῖς μὲν μὴ ἀναβαίνουσι διὰ τῶν ἐπαναβεβηκότων ἔργων, καὶ δι' αὐτῶν ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν τῆς σοφίας ὄρος, ἀπλούστερον νοεῖται, καὶ κατὰ σάρκα γινώσκειται. Τοῖς τελείοις θεολογεῖται, καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ μορφῇ κατὰ τὴν γνῶσιν αὐτῶν θεωρεῖται, λάμπει δὲ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος τοῖς τέκνοις φωτὸς καὶ ἡμέρας, δικαιοσύνης ἥλιος εἶναι φανερούμενος. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ τοῖς ἀναχθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ὑψηλὸν ὄρος φαίνεται λευκὰ ὡς τὸ φῶς· ἅπερ εἰσὶν αἱ λέξεις, καὶ ἃ ἐνεδύσατο τῶν Εὐαγγελίων γράμματα, οἶμαι δ' ὅτι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς Γραφῆς τῶν ἀποστόλων δηλούμενα. Ἐπὶ οὖν ἴδης τινὰ τὴν περὶ τοῦ Ἰησοῦ θεολογίαν ἀκριβοῦντα, καὶ τὴν λέξιν τῶν Εὐαγγελίων πᾶσαν σαφηνίζοντα, μὴ ὀκνεῖ τῷ τοιοῦτῳ φάσκειν, γεγονέναι τὰ ἱμάτια τοῦ Ἰησοῦ λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Τῷ δ' οὕτως ἰδόντι τὸν Ἰησοῦν ὀφθεῖεν ἂν Μωσῆς ὁ νόμος, καὶ Ἡλίας ὁ προφητικὸς λόγος, κοινολογούμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ὁ δὲ ἰδὼν τὴν Μωσέως δόξαν, νοήσας τὸν πνευματικὸν νόμον, ὡς ἕνα πρὸς τὸν Ἰησοῦν λόγον, καὶ τὴν ἐν τοῖς προφήταις ἐν μυστηρίῳ ἀποκεκρυμμένην σοφίαν, εἶδε Μωσῆν καὶ Ἡλίαν ἐν δόξῃ, ὅτε εἶδεν αὐτοὺς μετὰ Ἰησοῦν. 17.345 Στίχ. λε'. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. Στίχ. λ'. Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος. Ἡ δὲ ἐκ τῆς νεφέλης φωνὴ τάχα

μὲν Μωϋσεῖ καὶ Ἡλία λέγει· Οὗτός ἐστι· τάχα δὲ καὶ τοῖς μαθηταῖς. Ἦς ἀκούσαντες, καὶ ταύτην τὴν δόξαν μὴ φέροντες, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ταπεινωθέντες ὑπὸ τὴν κραταῖαν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, σφόδρα φοβηθέντες, εἰδότες τὸ λεχθὲν πρὸς Μωϋσῆν· Οὐ γὰρ ὄψεται ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, μόνον εἶδον τὸν Ἰησοῦν. Ἐν γὰρ, οἶμαι, γέγονε Μωσῆς ὁ νόμος, καὶ Ἡλίας ἡ προφητεία, Ἰησοῦ τῷ Εὐαγγελίῳ. Καὶ οὐχ ὥσπερ ἦσαν πρότερον τρεῖς μεμενῆκασι. Ταῦτα δὲ μοι νόει μυστικώτερον. Πρὸς γὰρ τὸ ὑψηλὸν τοῦ γράμματος βούλημα, Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας ὀφθέντες ἐν δόξῃ, καὶ συλλαλήσαντες τῷ Ἰησοῦ, ἀπεληλύθασιν ὅθεν ἐληλύθεισαν. Οὐδὲ γὰρ βλέπεται ὁ Ἰησοῦς λεχθῆναι τὰ τῆς δόξης αὐτοῦ· ἐβλάβησαν γὰρ ἂν οἱ ἀκούοντες, καὶ μάλιστα οἱ ὄχλοι, τὸν οὕτω δεδοξασμένον θεωροῦντες σταυροῦ μενον. Οὐ τοίνυν φθονήσαντες ἔκρυψαν, ἀλλ' ὡς φοβηθέντες μὴ ἀπιστηθῶσι. Τότε οὖν ἀπήγγειλαν, μετὰ τὴν ἀνάληψιν, μετὰ τὴν τοῦ Πνεύματος παρουσίαν. Ὅτε γὰρ ἐπλήσθησαν παρρησίας, καὶ Πνεύματος ἠξιώθησαν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν σημείων εἶχον φωνὴν συνηγοροῦσαν αὐτοῖς, καὶ πάντα ὅσα ἔλεγον, εὐπάρα δεκτα ἦν. Στίχ. μβ'. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπ' ἔδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐπιβλεπτόν δὲ τούτοις ὑψηλότερον, καὶ σημειωτέον, ὅτι οἱ πάσχοντες, ἢ οἱ τῶν πασχόντων οἱ κείοι, μετὰ τῶν ὄχλων εἰσὶν, ἐφ' οὓς κάτεισιν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, τὰ ὑπὲρ τούτους οἰκονομήσας, ἐπὶ τοῦ ὄρους ἀναβῆναι μὴ δυναμένους πρὸς αὐτὸν διὰ κατεχούσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν νόσους, θεραπεύσων αὐτούς. Ἐξεταστέον δὲ ἐπὶ τίνων νοσημάτων οἱ πάσχοντες ἀξιοῦσι, πιστεύοντες περὶ τῆς αὐτῶν θεραπείας, ἢ αὐτοῦ, ἢ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου ἀψάμενοι. Ἐπὶ τίνων δὲ ἀξιοῦσι περὶ αὐτῶν ἕτεροι· ὡς ὁ ἑκατόνταρχος ὁ περὶ παιδός, καὶ ὁ βασιλικὸς περὶ υἱοῦ, καὶ ὁ ἀρχισυνάγωγος περὶ θυγατρὸς· καὶ ἡ Χαναναία, καὶ νῦν ὁ γονυπετῶν αὐτὸν ἄνθρωπος περὶ υἱοῦ σεληνιαζομένου. Καὶ πότε ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ Σωτὴρ μὴ ἀξιοθῆις ἰάται· ὡς τὸν παράλυτον ἐπὶ τῇ προβατικῇ. Αὗται γὰρ, ἀλλήλων ἀντεξετασθεῖσαι, πολλὰ τῷ δυναμένῳ ἀκούειν τῆς ἐν μυστηρίῳ Θεοῦ κεκρυμμένης σοφίας παραστήσουσι δόγματα περὶ τῶν διαφόρων περὶ τὰς ψυχὰς συμπτωμάτων, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς θεραπείας αὐτῶν. Ὡς γὰρ πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν, ἃς ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς ὄχλοις πρὶν ἰάσατο, ἀναφέρει εὐλόγως ἐπὶ τὰ πάθη τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς, οὕτως τούτοις ἀναλογίζου τοῖς τε χλωαῖς καὶ κωφοῖς ἐξετασθῆναι καὶ τὰ περὶ τοῦ σεληνιαζομένου. Ἔστι γὰρ τουτὶ τὸ πάθος ἐπιτιθέμενον μὲν ἐν τισὶν ὥραις, ἀφιστάμενον δὲ ἐν πλείοι 17.348 σιν, ἐν αἷς οὐδὲν διαφέρει ὁ πεπονθὼς ὑγιαίνων τε. Καὶ ψυχὰι γοῦν τινες ὑγιαίνειν μὲν ἐν σωφροσύνῃ τάχα νομίζονται, καὶ βιοῦν ὡς ὁ λόγος βούλεται· εἶτα ἔσθ' ὅτε καταπίπτουσιν ὑπὸ τῶν παθῶν ἀπὸ τοῦ ἐστηκέναι δοκεῖν περὶ τὴν ἀπάτην τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐπιθυμίαις. Οὗτοι, πνευματικῶς εἰπεῖν, σεληνιάζονται, καταβαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ἐνδομυχοῦσι πάθεσι πνευματικῶν τῆς πονηρίας, πίπτουσιν εἰς τὸ πῦρ τῶν πυρώσεων· ἐνίοτε δὲ εἰς τὸ ὕδωρ, ὅτε ὁ βασιλεὺς πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασι δρακόντων, καταβάλλων αὐτούς ἀπὸ τοῦ ἐλεύθερον δοκεῖν ἀναπνεῖν, ἐπὶ τὸ εἶκειν εἰς τὰ βάθη τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου. Ταύτη τῇ διηγήσει συμβαλεῖται ἡμῖν ὁ λέγων ἐν τῇ Σοφίᾳ, περὶ μὲν τῆς τοῦ δικαίου ὁμαλότητος· Διὴ γῆσις εὐσεβοῦς διὰ παντός σοφία· περὶ δὲ τῶν ἀποδοδόμενων· Ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλλοιοῦται. Καὶ ἔστι καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ἰδεῖν ὁρμὰς συνεπισπᾶσθαι δυναμένας πρὸς ἔπαινον τοὺς μὴ ἐφιστάντας αὐτῶν τῷ ἀνερματίστῳ, ὥστε εἰπεῖν ἂν οἶονεῖ πανσέληνον εἶναι ἐν αὐτοῖς, ἢ παρ' ὀλίγον πανσέληνον. Ἴδοις δ' ἂν πάλιν μιμούμενον τὸ δόξαν εἶναι ἐν αὐτοῖς φῶς· οὐχὶ φῶς ἡμερινὸν τυγχάνον, ἀλλὰ φῶς νυκτερινόν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον λῆγον, ἕως μηδὲ δοκεῖν φῶς εἶναι ἐπιβλεπόμενον ἐν αὐτοῖς γένηται. Εἰ οὖν πᾶσα ψυχὴ ὑπ' ἀγγέλῳ τέτακται, ὁ τοῦ σεληνιαζομένου πατὴρ ἂν οὗτος ἀξίων ὡς περὶ υἱοῦ τὸν Ἰη

σοῦν, ὡς μὴ δυνηθέντα ἀπὸ ὑποδεεστέρου λόγου τῶν μαθητῶν θεραπευθῆναι ὑπὸ τοῦ πάθους. Ἔστι δὲ ἄλαλον καὶ κωφὸν δαιμόνιον αἰ ἄλογοι πρὸς τὸ δοκοῦν καλὸν ὄρμαϊ, ὑπὸ τοῦ λόγου ἐκβαλλόμενοι, ἃς αὐτὸς ἐποίει ἀλόγῳ φορᾶ, νομιζόμενοι ὑπὸ τῶν βλεπόντων κατὰ λόγον ταῦτα πράττειν τῆς Ἰησοῦ διδασκαλίας. Δυσίατον δὲ τοῦτο τὸ πάθος, καὶ ἰσχυρὸν δοκεῖ καλῶς πεπρᾶχθαι τὰ μὴ καλῶς, καὶ ἔστιν οὕτως ἐν τοῖς τοιοῦτοις μεγάλη ἢ τοιαύτη ἐνέργεια, ὥστε ταύτην ὄρει παραβάλλεσθαι, δεομένη ἵνα μετατεθῆ ἀπὸ τοῦ πάσχοντος διὰ πάσης πίστεως τοῦ θεραπέυοντος. Ἔστι δὲ ἡ πᾶσα πίστις παραβαλλομένη κόκκῳ σινάπεως· ἐπεὶ ἐξουθενεῖται μὲν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἡ πίστις, καὶ βραχύτατόν ἐστι, καὶ εὐτε λὲς εἶναι φαίνεται· τυχούσα δὲ γῆς ἀγαθῆς, τουτέστι ψυχῆς, γίνεται δένδρον μέγα· ὥστε οὐδὲν μὲν τῶν ἀπτέρων, τὰ δὲ ἐπτερωμένα πνευματικῶς πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν δύνασθαι ἐν τοῖς κλάδοις τῆς τοιαύτης πίστεως. Στίχ. μγ'. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Στίχ. μδ'. Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους. Ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Ὑπὸ τίνος ἄρα μέλλει παραδίδοσθαι; Ὁ μὲν Ἀπόστολός φησι παραδεδοσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸν Υἱόν, ἐκώς· Ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, ὑπὲρ 17.349 ὅλου τοῦ κόσμου πεισόμενον, ἵνα ἄρῃ αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν· ἐρεῖς δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ διαβόλου παραδεδοσθαι αὐτόν, ὅφ' οὐ παραδίδονται τοῖς αἰχμαλωτεύσασιν τὰ ζεύγη καὶ οἱ ὄνοι τοῦ Ἰώβ, εἶτα τοῖς ἰππεῦσιν αἰ κάμηλοι, τῷ πυρὶ τὰ πρόβατα, τῷ ἐξ ἐρήμου πνεύματι αἰ τούτου θυγατέρες καὶ οἱ υἱοί. Ἔστω οὖν πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πατρὸς παραδεδομένος ὁ Υἱὸς εἰς χεῖρας ἀνθρώπων· εἶτα ὑπὸ τοῦ Ἰούδα, εἰς ὃν μετὰ τὸ ψωμίον εἰσῆλθεν ὁ Σατανᾶς ἀρχικώτερον τοῦ Ἰούδα παραδιδούς αὐτόν. Ἄλλ' ὁ μὲν Πατὴρ τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο φιλανθρωπία τῇ πρὸς ἡμᾶς καὶ χρηστότητι· ὁ δὲ Ἰούδας μοχθηρία προαιρέσεως. Θανατωθεὶς δὲ, τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, ἦτοι τῆς ἁμαρτίας, διάβολον κατήγγησε. Θάνατος γὰρ ἡ ἁμαρτία κυρίως, κατὰ τό· Ψυχὴ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ ἀποθάνειται. Καὶ οἱ μὲν ἄρχοντες παρ' ἐστήσαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ἡμεῖς δὲ ὠφελθέντες τῷ ἐκεῖνον ἀπεκτάσθαι, φαμέν τό· Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν. Σύμμορφοι γὰρ γεγονότες τῷ θαλάτῳ τοῦ Χριστοῦ, οὐκέτι ἐσμὲν ὑπὸ τοὺς δεσμοὺς τῶν ἐναντίων· ἀλλ' αὐτοὶ μᾶλλον ἐγγελῶνται παρὰ τοῦ κατοικοῦντος ἐν οὐρανοῖς Πατρὸς, καὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου μυκτηρίζονται. Ἀναστάς γὰρ συμμόρφους ἡμᾶς πεποίηκε καὶ τῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως, οὐκέτι καθεζομένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, διὰ τὸ ἀνατεῖλαι ἐφ' ἡμᾶς φῶς τοῦ Θεοῦ. Στίχ. νζ'. Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, Κύριε. Στίχ. νη'. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἰ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔχουσι κατασκηνώσεις· ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη. Εἰ μὲν οὖν ἔτοιμος εἶ αὐτὸς ὁμοίως ἐμοὶ οὐκ ἔχον τι ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει, αἰρήση διὰ τὴν ἐμὴν διδασκαλίαν τὸ ἀκατάστατον ἐνταῦθα ἐλπίδι τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, ἐπ' οὐδενὶ τὴν ἀνάπαυσιν ἐνταῦθα μὴ προσδοκῶν, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι. Οἱ γὰρ ἐμοὶ μαθηταί, δικαιοσύνην ἀσκοῦντες, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔξουσι· πονηροὶ δὲ καὶ γόητες, ἀλώπεξι καὶ πετεινοῖς οὐρανοῦ παραβαλλόμενοι, ἐν τῷ βίῳ τούτῳ προκόψουσι πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Ὑψηλότερον δέ· Ὅτε ἐτεθνήκει τῷ νεανίσκῳ ὁ πατήρ καὶ ἦν νεκρὸς, τότε ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐκλήθη. Νομιστέον δὲ, ὅτι, ὥσπερ ὁ κόσμος Παύλῳ ἐσταύρωται καὶ νεκρὸς ἦν, ἐπεὶ τεθνήκει αὐτῷ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, μηκέτι αὐτὰ σκοποῦντι ὡς βλεπόμενα καὶ πρόσκαιρα· οὕτως ἐκάστῳ δικαίῳ τέθνηκε ὁ διάβολος, ὅστις αὐτῷ ἔζη ἁμαρτάνοντι. Πᾶς γὰρ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου γεγέννηται· παντὶ δὲ ἁμαρτάνοντι καὶ σκοποῦντι τὰ τῆδε ζῆ ὁ πονηρὸς πατήρ. Παντὶ δὲ, ὃ τέθνηκε ὁ πονηρὸς, λέγοιτ' ἂν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ τὸ, Ἀκολουθεῖ μοι. Καὶ τάχα τοιοῦτόν ἐστι

μυστικῶς νοούμενον τὸ δεῖν μισεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν τὸν πατέρα, εἰ μέλλοιμεν ἄξιοι ἔσεσθαι τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ δὲ, τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, ἀλληγορεῖται μόνον. Θάπτουσι γὰρ πῶς νεκροὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς ἐν ἑαυτοῖς, τάφοι καὶ μνημεῖα 17.352 αὐτῶν γενόμενοι. Τέλεον δὲ καταλείπει τὸν νεκρὸν, καὶ οὐδαμῶς ἔτι αὐτοῦ ἄπτεται ὁ πειθόμενος τῷ Ἰησοῦ· οἶδε γὰρ, ὡς ὁ ἀπτόμενος νεκροῦ μολύνεται. Ἄλλ' ὁ μὲν Λουκάς ταῦτα περὶ τῶν εὐδοκιμωτέρων φησὶν· ὁ δὲ Μάρκος λέγει, ὅτι παρακαλεσάμενος τοὺς δώδεκα, ἀπέστειλεν ἀνὰ δύο δύο, δὸς αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων. Τοῦτο δὲ, ἀνὰ δύο ὑπηρετεῖσθαι τῷ λόγῳ βουλήματι Θεοῦ, ἔοικεν εἶναι ἀρχαῖον ἀπὸ Μωσέως καὶ Ἀαρῶν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν τὸν λαὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ἐξήγαγε γὰρ τὸν Ἰσραὴλ ὁ Θεὸς ἐν χειρὶ Μωσέως καὶ Ἀαρῶν. Καὶ Ἰησοῦς δὲ ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ Χαλεβ ὁ τοῦ Ἰεφονῆ, οἱ ἀμφότεροι ὁμοιοῦσαντες κατέστειλαν τὸν λαὸν παρ' οὐκονόμενον ὑπὸ τῶν δέκα. Καὶ Ἑλδὰδ καὶ Μελδὰδ, ἀμφότεροι προεφήτευον ἐν τῇ σκηνῇ ὁμοιοῦσαντες. Ἄλλὰ καὶ ὕστερον Παῦλον καὶ Βαρνάβαν ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ ἔθνη, καὶ παραδείγματε οἱ τοιοῦτοι ἦσαν τῶν συμφωνούντων δύο ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐφαρμόσει δὲ τούτοις καὶ τὸ Ἄδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρά· καὶ τὸ Ἄγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. Τὸ δὲ κατὰ δύο τετάχθαι καὶ τοὺς δώδεκα ἐμ φαίνει ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτῶν ὁ Ματθαῖος, κατὰ συζυγίαν αὐτοὺς τάξας. Ὡς περὶ δὲ ὁ γεωργὸς ζεύγος βοῶν κατέχων ἐργάζεται τὴν γῆν, οὕτως ὁ Κύριος δύο δύο ἀποστόλους ζεύξας ἀπέστειλεν αὐτοὺς, μετ' αὐτῶν ἐργαζόμενος τὴν γῆν τῶν ἀκούοντων ἐν ἀληθείᾳ καὶ πιστευόντων. ΚΕΦ. Ι'. Στίχ. ι'. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχονται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἶπατε· Στίχ. ια'. Καὶ τὸν κονιορτὸν, τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν, ἀπομαζόμεθα ὑμῖν τῶν γὰρ ἀμαρτημάτων ὑμῶν ὁ κονιορτὸς δικαίως ἂν εἰς ὑμᾶς ἐπανέλθῃ. Ἀπλοῦστερον δὲ Βούλετα, τὸ, Ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν, ἢ ὥστε δεῖξαι, ὅτι οὐδὲν ἔλαβον παρ' αὐτῶν, ἢ ὥστε εἰς μαρτύριον αὐτοῖς γενέσθαι τῆς μακρᾶς ὁδοιορίας, ἣν ἐστείλατο δι' αὐτοῦς. Παρατήρει δὲ, ὅτι αἱ μὴ παραδεχόμεναι τοὺς ἀποστόλους καὶ τὴν ὑγιή διδασκαλίαν πόλεις, ἔχουσι πλατείας· ἀναλόγως τῇ πλατείᾳ ἢ πύλῃ, καὶ εὐρύχωρος ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπ' ὠλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι δι' αὐτῆς. Στίχ. λη'. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοῦς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. Γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Στίχ. λθ'. Καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ, καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Στίχ. μ'. Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάσατο περὶ πολὴν διακονίαν. Ἐπιστάσα δὲ εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνη κατέλιπε διακονεῖν; Εἶπε οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβῃται. Στίχ. μα'. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλὰ· ἑνὸς δὲ ἐστὶ χρεία. 17.353 Στίχ. μβ'. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξέλεξε, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. Εἰς μὲν οὖν τὸ, Ἐνός ἐστι χρεία, τὸ Ἀγαπήσεις, χρήσιμον, τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν· εἰς δὲ τὸ, Ὀλίγων ἐστὶ χρεία, παραθήσεις τὸ· Οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, καὶ εἴ τι ἄλλο ὁμοίως εἴρηται. Ἐκλάβῃ δὲ Μάρθαν μὲν εἰς τὴν πρᾶξιν, Μαρίαν δὲ εἰς τὴν θεωρίαν. Ἡ τὴν μὲν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, τὴν δὲ εἰς τὴν ἐξ ἔθνῶν Ἐκκλησίαν. Ἡ Μάρθαν μὲν εἰς τοὺς ἐκ περιτομῆς πιστεύσαντας καὶ φυλάττοντας Ἰουδαϊκῶς τὰ τοῦ νόμου, Μαρίαν δὲ τοὺς τούτων ἀπηλλαγμένους, καὶ μόνοις τοῖς Ἰησοῦ ποσὶ προσκαθεζομένους. Διαφόρως γὰρ ἐπιβάλλων, εὐρήσεις Μάρθαν μὲν σωματικωτέραν, καὶ περὶ πολλὰ εἰλουμένην, Μαρίαν δὲ τῇ θεωρίᾳ μόνη, καὶ τοῖς πνευματικοῖς προσανέχουσαν. ΚΕΦ. ΙΑ'. Στίχ. β'. Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἅγια σθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Οἶμαι δὲ, ὅτι οὐδεὶς λέγοι τῷ Θεῷ τὸ Πάτερ, μὴ πεπληρωμένος τοῦ τῆς υἰοθεσίας πνεύματος· καὶ Υἱὸς δοξάζων Πατέρα λέγοι ἂν Πάτερ· φυλάξας δὲ τὴν ἐντολήν, τὴν λέγουσαν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γέννησθε υἱοὶ τοῦ

Πατρὸς ὑμῶν, τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Ἴνα καταργηθῇ μὲν πᾶσα ἀρχὴ καὶ ἐξουσία καὶ δύναμις, ἔτι δὲ καὶ πᾶσα βασιλεία τοῦ κόσμου, καὶ ἡ βασιλεύουσα ἐν τοῖς θνητοῖς ἡμῶν σώμασιν ἁμαρτία· πάντων δὲ τούτων βασιλεύσῃ ὁ Θεός. Στίχ. γ'. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου. Ἀναγκαίως δὲ καὶ τὸ καθ' ἡμέραν πρόσκειται. Οἶονεὶ γὰρ ἐπισκευαστὴ ἔστιν ἡμῶν ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή, ἵνα κατὰ Θεὸν ζῆσῃ ὁ ἔσω ἄνθρωπος. Στίχ. ε', ζ'. Τὸ μὲν οὖν, τίς ἐξ ὑμῶν, πρὸς τοὺς μαθητὰς λέγεται· τὸ δὲ, ἔξει φίλον, ἵνα εἴπῃ τὸν Θεὸν φίλον τυγχάνοντα τοῖς ἀγίοις, ὡς Μωϋσῆ καὶ τῷ Ἀβραάμ. Τάχα δὲ καὶ μεσονύκτιον ὁ συνεσταλμένος οὗτός ἐστι καιρὸς τοῦ βίου, ὅτε ὀλοθρευτῆς εἰσέρχεται εἰς πᾶσαν οἰκίαν τῆς ἐν κόσμῳ Αἰγύπτου, ἔνθα μὴ κέχρισται ἢ φλιὰ τῷ τοῦ Χριστοῦ αἵματι. Αἰτεῖ δὲ ὁ μαθητὴς τὸν φίλον τρεῖς ἄρτους, βουλόμενος θρέψαι τῇ περιτρίᾳ δος θεολογία τὸν γενόμενον πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, καθά φησιν· Ἐκτὸς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιῆσαι οὐδέν. Ἀλλὰ πῶς ἀποκρίνεται ἔσωθεν ὁ φίλος λέγων· Μὴ μοι κόπον πάρεχε; Ζητήσεις δὲ, μήποτε οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι τοὺς ἑαυτῶν κόπους παρέχωσι τῷ Σωτῆρι. Διὸ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται. Ἡ ὡσπερ τῷδε μὴ ὑπνοῖ ὁ Θεός, ἄλλω δὲ ἁμαρτάνοντι ὀργίζεσθαι λέγεται· οὕτω καὶ κόπον ἔχειν ἀπὸ τοῦ παρέχοντος αὐτῷ. Σὺ δὲ ὄρα, εἰ ἄρτος μὲν ἡ ἀναγκαία τῆς ψυχῆς 17.356 ἐν γνώσει τροφή, ἥς ἄνευ οὐκ ἔστι σώζεσθαι· οἶον ὁ περὶ τοῦ, πῶς βιωτέον ἀκριβῆς λόγος· ἰχθύς δὲ ἢ οἶον ὄψιν φιλομάθεια· οἶον τὸ εἰδέναι σύστασιν κόσμου, ἐνέργειαν στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων, καὶ ὅσα ἐξῆς ἡ σοφία καταλέγει. Οὐ τως οὖν ἀντὶ ἄρτου λίθον οὐ δίδωσιν ὁ Θεός, ὃν ὁ διάβολος ἐβούλετο ὑπὸ Ἰησοῦ ἐσθίεσθαι· οὔτε ἀντὶ ἰχθύος ὄψιν, ὃν ἐσθίουσιν οἱ ἀνάξιοι τοῦ ἰχθύος ἐσθίειν Αἰθίοπες. Ἐκεῖ γὰρ, φησὶν ὁ Ψαλμῶδός, σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν· οὔτε ἀπλῶς ἀντὶ τροφίμου καὶ ὠφελουῦντος τὰ ἄβρωτα καὶ βλάπτοντα. Στίχ. λδ'. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς. Ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστίν. Ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. Στίχ. λε'. Σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. Στίχ. λ'. Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζεται. Τοῦ δὲ ἐφεξῆς ῥητοῦ τοιοῦτον εἶναι τὸν λόγον νομίζω· Εἴπερ διὰ τὸ σῶμά σου φωτεινὸν γεγονέναι, φωτισθέντος ὑπὸ τοῦ λύχνου τοῦ σώματος, μηδὲν ἐστίν ἐν σοὶ μέρος ἔτι σκοτεινόν, μηδαμῶς ἁμαρτάνοντι ἔτι, οὕτως ἔσται φωτεινόν τὸ ὅλον σῶμα, ὡς παραβάλλεσθαι τὰς αὐγὰς αὐτοῦ λύχνῳ ἐν φωτιζούσῃ ἀστραπῇ καὶ φωτισμῷ τὸ σκότος λύνοντι. Ἀστραπῇ μὲν γὰρ ἔοικε λαμπροτάτη ὁ ἀπὸ τοῦ νοῦ φωτισμός· λύχνῳ δὲ ἐν ἀστραπῇ τὸ ἐν τῷ σώματι φῶς, πεφυκότι εἶναι σκότος, ἀγομένῳ, ὅπου ὁ νοῦς βούλεται. Στίχ. να'. Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου. Διὸ τῆς Ἐλισάβετ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποτυχόντες οἱ δήμιοι, καὶ τοῦ Ζαχαρίου τὸν θυμὸν ἀφιάσιν, ὡς λόγος. Κατ' αὐτὸ τοῦτο γοῦν καὶ διὰ τὴν παρθένον Μαρίαν μετὰ τὸ γεννηθῆσαι τὸν Σωτῆρα ἡμῶν. Ἐλθοῦσα γὰρ προσκυνῆσαι, ἔστη ἐν τῷ τόπῳ τῶν παρθένων. Καὶ κωλυόντων τῶν εἰδόντων αὐτὴν γεννήσαν, ὁ Ζαχαρίας ἔλεγε τοῖς κωλύουσιν, ἀξίαν αὐτὴν εἶναι τοῦ τόπου τῶν παρθένων, ἔτι παρθένον οὔσαν. Ὡς οὖν σαφῶς παρανομοῦντα ἀπέκτειναν μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, λειτουργοῦντα καὶ θύοντα τῷ Θεῷ, καὶ ἀναμιγνύουσι τὸ αἷμα τῷ αἵματι. ΚΕΦ. ΙΒ'. Στίχ. ι'. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἄσσα ρίων δυοῖν καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; Στίχ. ζ'. Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν φοβεῖσθε. Πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. Τήρει δὲ, ὅτι οὐ πτώσιν στρουθίου ἐπὶ τῆς γῆς εἶπεν, ὡς ὁ Ματθαῖος. Πέντε δὲ στρουθία νῦν τὰς αἰσθήσεις τοῦ δικαίου αἰνίττεται· αἱ τῶν μετεώρων 17.357 καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον αἰσθάνονται, ὀρῶσαι τὰ θεῖα, ἀκούουσαι φωνῆς Θεοῦ, γεύομεναι ζώντος

ἄρτου, ὄσφραινόμεναι Χριστοῦ μύρων εὐωδίας, ἐλαίου ἀγαλ λιάσεως, ἀπτόμεναι λόγου ζῶντος· αἵτινες, ἐξευτελι ζόμεναι ὑπὸ τῶν τὰ πνεύματος μωρίαν καὶ εὖω κρινόντων, οὐκ εἰσιν ἐπιλεησμένοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τὸ μέντοι ἐμφαῖνον ῥητὸν, μηδὲ τὸ ἐλάχιστον στρουθίον ἐπιλεησμένον εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, συνεξέτασον τοῖς ἐμφαῖνουσι ῥητοῖς, ἐπιλανθάνεσθαι τινων τὸν Θεὸν δι' ἁμαρτίαν αὐτῶν. Ῥητῶς μὲν οὖν τὸ λεπτομερὲς τῆς Προνοίας, καὶ ἡ μέχρι τῶν λεπτῶν γνῶσις, ἐν τούτοις δηλοῦται· νοητῶς δὲ πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς, οἷα στρουθία, τὸ φρόνιμον. Ἐπὰν δὲ ἄνω φέρεσθε, τὰ κάτω ζητεῖ τοῖς τῆς σαρκὸς ἐνεχο μένοις κακοῖς, παραδοθὲν εἰς πάθος ἀτιμίας, καὶ τὸ ἐλεύθερον μετὰ τοῦ τιμίου ἀπολελωτός. Τοιοῦτος δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ λόγου μετεωρισθεὶς, καὶ τὰ γῆϊνα φρονή σας. Κατὰ δὲ τὸ ῥητὸν πάλιν, τό· Οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν, οὐ τὴν βούλησιν δείκνυσιν, ἀλλὰ τὴν πρόγνωσιν. Τῶν γὰρ γινομένων, ἃ μὲν κατὰ βούλησιν γίνεται, ἃ δὲ κατ' εὐδοκίαν, ἃ δὲ κατὰ συγχώρησιν. ΚΕΦ. ΙΓ'. Στίχ. κ'. Πάλιν οὖν εἶπε· Τίني ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Στίχ. κα'. Ὁμοία ἐστὶ ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Ἐτέρως ἐστὶ λαβεῖν, τὴν μὲν γυναῖκα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν δὲ ζύμην εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Σάτα δὲ τρία, σῶμα, πνεῦμα, ψυχὴν. Ἀγιάζεται δὲ ταῦτα τῇ ζύμῃ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὥστε γενέσθαι πρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐν φύραμα. Ἔτι ζύμην τὴν ἀπὸ τοῦ σπόρου τελεσιουργηθεῖσαν δύναμιν ὁ Σωτὴρ ὀνομάζει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τοῦτον αἰνιξάμενος τὸν τρόπον. Ὁ γοῦν τῆς οὐρανόου βασιλείας λόγος, μετὰ τὴν πρώτην ἐν ἀνθρώποις σπορὰν αὐξηθεὶς, καρπὸν ἀποδοῦς ἐντελεῖ, τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴν ἐπιχορηγίαν τοῖς διὰ τῶν πρώτων ὠφελουμένοις παρέχει, ζύμης δίκην φύραμα ζυμούσης. Γυνὴ δὲ ταύτην, ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἐγκρύπτει. Τοῖς γοῦν πορισμένοις ἐκ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς τοῦ σπόρου γεωργίας ἀλεύρου σάτα τρία, δόγματα, θείαν γνῶσιν τὴν περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία τὸ ἅγιον Πνεῦμα χορηγεῖ. Ἡ δ' αὐτὴ, καθ' ἑτέραν διάνοιαν, πάντα τὸν ἐκ Θεοῦ ἄνθρωπον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς καὶ πνεύματος συνεστῶτα, τῇ ἐπιχορηγίᾳ τῆς θείας ἐμπνεύσεως, ζύμην ἐγκρύπτουσα, τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν, εἰς ἀλεύρου σάτα τρία τὰ νενοημένα, ἕως οὗ ζυμωθῆ ὅλον. Οὗτος γοῦν, τῇ μετοχῇ τῆς οὐρανόου ζύμης ποιωθείς καὶ ζυμωθείς, οὐράνιος καὶ πνευματικὸς χρηματίζεται ἄνθρωπος, καὶ νέον φύραμα, ὡς ὄν μιᾶς κράσεως γενομένης τῶν τριῶν ἀλεύρων ἀποδεδομένων, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐμπνεύσεως τοῦ ἁγίου 17.360 Πνεύματος. Καὶ δὴ νέος ἄρτος καὶ πνευματικὸς γενομένοι κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὅς φησιν· Εἰς ἄρτος καὶ ἐν σῶμά ἐσμεν οἱ πολλοὶ, εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἀναληψόμεθα τοῦ ζωοποιοῦ τῶν ὅλων ἄρτου, ὅς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκεν, ἑαυτῷ παραπλησίους καὶ ἡμᾶς ἀπεργασάμενος. Εὖ δὲ γυναικὶ ἀφομοιώσω τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἐν τούτοις· Χριστὸς δὲ ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία, καταλλήλως τῷ τῆς ζύμης ὑποδείγματι. Ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπόρου, γεωργοῦ πρόσωπον καὶ σπορέως εἰσηγεν, οὐκ ἂν εὐλόγως ἐν ἐκείνοις μνημονευθείσης γυναικὸς, οὔτε κἀνταῦθα ἐπὶ ζύμης φερομένης εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, οἰκειοῦται ἡ παραβολή, γυναικὶ ἀρτοποιοῦ μὲν τὸν ἐξ ἐκείνης ὀνομασμένον σπορέα ἀπεικάσαι. Στίχ. κθ'. Καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Παρὰ δὲ τῷ Ματθαίῳ καὶ παραβολὴ πλέκεται, δι' ἧς καλοῦνται ὡς εἰς ἀμπελῶνα εἰς τὰς ἐντολὰς ἐργάται διάφοροι ἐν διαφόροις ἡλικίαις, ὡς ἐν πρώτῃ, καὶ περὶ τρίτην, καὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην καὶ ἑνδεκάτην ὥραν. Τάχα μὲν οὖν ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἐστὶν ἡ κατὰ τὴν παραβολὴν ἡμέρα. Καὶ οἱ μὲν ἐκ παίδων καὶ πρώτης ἡλικίας κληθέντες οἱ ἅμα τῇ ἕωμισθῶ θέντες εἰσὶ παρὰ τοῦ δεσπότου· οἱ δὲ μετὰ τὸ μεῖράκιον οἱ ἀπὸ τῆς τρίτης ὥρας· οἱ δὲ μετὰ τὸν ἐν νεότητι καύσωνα καὶ τὸ βάρος ἐπὶ τὴν θεοσέβειαν ἀγομενοὶ πρεσβύται οἱ περὶ τὴν ἐνάτην· οἱ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ ἐξόδῳ γέροντες ἤδη δηλοῦνται διὰ

τῆς ἑνδεκάτης. Καὶ ἐπεὶ προαίρεσις, οὐ χρόνος, ἐξετάζεται, ὃν ἐν πίστει πεποίηκέ τις· διὰ τοῦτο τοῖς ἕξ οὗ κέκληνται τὰ ἐπιβάλλοντα πεποιηκόσι δίδονται ὁ ἴσος τῆς σωτηρίας μισθός· τὸ συλαθὲν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ πο νηροῦ δι' ἀπάτης κατὰ τὴν τῆς ἐντολῆς παράβασιν πνίξ τῆς θείας καὶ βασιλικωτάτης εἰκόνας δη νάριον, δι' οὗ δοκεῖ μοι τὸ γνῶρισμα τῆς βασιλείας αὐτῆς ὑποφαίνειν, ὅτι βασιλέως ἐντετυπωμένην εἰκόνα τοῦ δηναρίου τὸ χάραγμα σημαίνει. Ἐπειδὴ τοίνυν πάντας τοὺς ἐπὶ τὸν ἀμπελῶνα, καὶ τὸ τῆς θεοσεβείας πολίτευμα παρελθόντας, μιᾶς τε καὶ τῆς αὐτῆς ἐργασίας ἀψαμένους, τῆς αὐτῆς βασιλείας μετασχεῖν ἦν δίκαιον· τούτου χάριν εἰκότως τοῖς πᾶσι τῆς Βασιλείας τὸ σύμβολον τὸ δηνάριον ἀποδίδονται· ὧν οἱ μὲν ἐν νεότητι ἐκλήθησαν, οἱ δὲ ἀμφὶ τὴν τοῦ νεα νίου ἡλικίαν, οἱ δὲ περὶ τὸν μέσον τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς χρόνον, οἱ δὲ τὸν ἄνδρα τέλειον ἤδη καὶ ὑπερβεβηκότα ἀνειληφότες· οἱ δὲ κατὰ τὸν πρεσβύτην αὐτὸν γηραλέοι λοιπὸν, καὶ περὶ δυσμᾶς ἔχοντες τοῦ βίου. Εἴποι δ' ἂν τις καὶ ἐτέρως ἐξηγούμενος ἐφαρμόττειν τὰ τῆς παραβολῆς δηλούμενα, τοῖς ἀνεκαθεν ἐκ πρώτης τοῦ βίου συστάσεως μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος καταξιούμενοις τῆς ἐνθέου κλήσεως. Ὡστε ἅμα πρῶτι κεκληθῆσθαι λέγειν ἐπὶ τὴν τῆς θεοσεβείας ἐργασίαν τοὺς κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου 17.361 πρώτους διασωθέντας· δευτέρους δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἐνῶχ καὶ Νῶε· τοὺς περὶ τὴν τρίτην τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἀβραάμ· τοὺς δὲ περὶ τὴν ἕκτην τοὺς ἐν τοῖς χρόνοις τῶν προφητῶν· τοὺς δὲ περὶ τὴν ἑνδεκάτην τοὺς μετὰ τὴν σωτήριον θεοφάνειαν. Οὐδὲν δὲ πάντας καταξιωθήσεσθαι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μισθοῦ κατὰ τὸ δηνάριον δεδηλωμένους, ὥσπερ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν ἀναφέρεται. Τὰ πάντα ταῦτα διαστήματα ἰσάριθμα ταῖς αἰσθήσεσι. Καὶ ἀφή μὲν ἔστιν ἡ πρώτη κλήσις· ὅθεν εἴρηται περὶ τοῦ φυτοῦ, Οὐ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ· ὄσφρησις δὲ κατὰ τὴν δευτέραν· ὅθεν ἐπὶ τοῦ Νῶε ὡσφράνθη Κύριος ὀσμὴν εὐωδίας· γεῦσις δὲ κατὰ τὸν Ἀβραάμ· διὸ καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἐγκρυφίας παρατίθησι καὶ μόσχον· ἀκοή δὲ ἐπὶ Μωϋσέως, ὅτε ἀκουστὴ γέγονεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ· ὄρασις δὲ ἡ πασῶν τῶν αἰσθήσεων τιμιωτέρα, κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐπιδημίαν· ὅτε ἐωράκασι τὸν Χριστὸν τοῖς μακαρίοις ὀφθαλμοῖς. Ὁψία δὲ ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος, ὅτε οἱ ἐργάται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι τὸν μισθὸν λαμβάνουσιν. Οἱ γὰρ πρότερον μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν. Πρῶτοι γὰρ τὸν μισθὸν ἀπολήψονται προσδοκῶμενοι οἱ Χριστοῦ γνῶριμοι. ΚΕΦ. ΙΔ'. Στίχ. ιβ'. Ἐλεγε καὶ τῷ κεκληκῶτι αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φῶναι τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μὴ ποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Στίχ. ιγ'. Ἄλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς. Στίχ. ιδ'. Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅταν οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι. Ἀνταποδοθήσεται γὰρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἄλλ' οὔτε μὲν κατὰ τὸ ῥητὸν κελευόμεθα μὴ φίλους καλεῖν καὶ γείτονας, ἀλλὰ πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους, χωλοὺς καὶ τυφλοὺς. Μυστικῶς δὲ τάχα φίλοι μὲν εἶεν ἂν οἱ χαίροντες καθ' ἡμᾶς τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασιν· ἀδελφοὶ δὲ οἱ ἔχοντες ἀδελφὰ δόγμα τα· συγγενεῖς οἱ πλησιάζειν ἡμῖν κατὰ ταῦτα θέλοντες· γείτονες οἱ μὴ πάντα μακρὰν τῶν ἡμετέρων δογμάτων ἐσκηνωμένοι. Κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ πλουσίους ἀκουστέον. Οἱ μὲν οὖν ἀκροάσεις καταγέλλοντες πλουσίους καὶ πτωχοὺς καλοῦσιν· ὁ δὲ πρὸς δόξαν ἀληθῆ διακονῶν τῷ λόγῳ κενοδοξίας ἀπήλλακται. Καλεῖ δὲ πτωχοὺς, τουτέστιν ἀπείρους λόγων, ἵνα πλουτίσῃ· ἀναπήρους, τουτέστι βεβλαμμένους τὸ φρόνημα, ἵνα ὑγιᾶσῃ· χωλοὺς τοὺς σκάζοντας τῷ λόγῳ, ἵνα ὀρθὰς τροχίας ποιῶσι· τυφλοὺς τοὺς τὸ θεωρητικὸν μὴ ἔχοντας, ἵνα βλέπωσι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. Τὸ δὲ, Οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἴσον ἐστὶ τῷ· Οὐκ ἴσασιν πρὸς ἐρώτησιν ἢ ἀπόκρισιν διεξάγειν λόγον, καὶ διαλεκτικῶς. Στίχ. ιη'. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι 17.364 πάντες· τουτέστιν, ὡς ἐξ ἐνὸς συνθήματος. Ὁ πρῶτος εἶπεν

αὐτῶ· Ἄγρον ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν. Ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Στίχ. ιθ'. Καὶ ἕτερος εἶπε· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά. Ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Στίχ. κ'. Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. Ἀπλῶς δὲ τρισὶ τρόποις ἀποπίπτουσι τινες τῆς κλήσεως· φαντασία δογμάτων κρειττόνων, διώξει αἰσθητῶν, καὶ φιληδονία. Οἱ μὲν γὰρ ἀγρὸν ἀγορά σαντές εἰσιν οἱ καὶ παραιτοῦνται τὸ δεῖπνον, οἱ πα ραλαβόντες δόγματα ἕτερα τῆς θεότητος, πολλὴν ἔχοντα τὴν πιθανότητα, καὶ τὴν ποικιλίαν τοῦ λόγου· οἱ καὶ καταφρονοῦσι τοῦ ἀγροῦ, τοῦ ἔχοντος ἐν ἑαυτῷ ἀγρὸν καὶ δυνάμεις. Ὁ οὖν μὴ ἰδὼν μηδὲ δοκιμάσας ὃν ἐκτήσατο λόγον διὰ τὸ προειληφθαι, ἐξ ἀνάγκης καὶ οὐχ ἔκουσίως ἐξέρχεται ἐκ τοῦ δεῖπνου, καὶ τοῦ κεκληκότος, τάχα δὲ καὶ ἑαυτοῦ. Τὸ δὲ Ἐρωτῶ σέ φησιν, ὡς λόγῳ μόνῳ αἰδούμενος τὸν κεκληκότα. Ὁ δὲ ζεύγη βοῶν ἀγοράσας πέντε, οὗτός ἐστιν ὁ τῆς νοητῆς καταφρονῶν φύσεως, περὶ δὲ τὰ αἰσθητὰ φιλοχωρῶν· οὐδ' οὗτος ἐδοκίμασεν ἐξ ἀρχῆς ἃ ἐώ νηται. Εἰ ὁ δύο ἀριθμὸς ἐπὶ ὕλας τάσσεται, οὗτος τὰ ὑλικά ἐτίμησε· διὸ καὶ οὗτος τὸ νοητὸν δεῖπνον παρήτηται. Ὁ δὲ ἕτερός ἐστιν ὁ εἰπών· Γυναῖκα ἔγημα, ὁ δοκῶν εὐρηκέναι σοφίαν, καὶ ταύτης κοι νωνήσει παραιτούμενος τὴν ἀληθῆ· ἢ ὁ τῆ σαρκὶ ἐνούμενος, φιλήδονος μᾶλλον ἢ φιλόθεος. Τὸ μὲν οὖν ὀλοσχερὲς τῆς παραβολῆς οὕτως· ἔκλαβε δὲ καὶ ἄλ λως τὰ κατὰ τὸν τόπον, ὅσον ἄνθρωποι ἔσμεν, καὶ τὸν πλοῦτον τῆς τοῦ Θεοῦ χρηστότητος οὐ συμφέρει γινώσκειν ἡμῖν. Ἀναγκαίως ὁ Θεὸς ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦται, ἴν' ὡς ἀνθρώποις λαλήσῃ, μὴ χωροῦσιν οἰκονομηθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάντα, μένοντος τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότε παύ σεται ὁμοιοῦμενος ἀνθρώπῳ, ὅταν, παυσάμενοι ἔρι δος, ζήλου καὶ τῶν λοιπῶν κακῶν, καὶ τοῦ κατ' ἀνθρώπον περιπατεῖν, ἀξιωθῶμεν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· Ἐγὼ εἶπα· Θεοὶ ἔστε καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες. Πέπαυται δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ καλούμενος, ὧν ἁμαρτωλὸς χρήζει ἄνθρωπος, πάνθηρ καὶ λέων, καὶ ἄρκτος, ὡς ἐν τοῖς προφήταις γέγραπται. Οὕτως ἀκούω καὶ τοῦ· Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. Τῷ γὰρ οὐκ ὄντι ἀξίῳ καταναλίσκεσθαι φῶς ἐστι κατὰ τὸν Ἰωάννην λέγοντα· Ὁ Θεὸς ἡμῶν φῶς ἐστι. Καὶ αὐθις· Οὕπω, φησὶν, ἐφανερῶθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ, ὅτι, ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστιν. Εἰ γὰρ καὶ ἀξιωθῶμεν βλέψαι νῦν τὸν Θεὸν τῷ νῶ καὶ τῆ καρδίᾳ, οὐ βλέπομεν αὐτόν καθὼς ἐστιν, ἀλλὰ κα θῶς διὰ τὴν ἡμετέραν οἰκονομίαν ἡμῶν γίνεται· ἐν δὲ τῇ ἀποκαταστάσει πάντων, ὧν ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ὁψόμεθα οὐχ ὡς νῦν ὃ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὡς πρέπει τότε, ὃ ἐστι. Παρ' ἡμῖν μὲν οὖν τοῖς ἀνθρώποις ἀνθρώπῳ ὁμοιωθῆ· παρὰ δὲ 17.365 τοῖς ἑαυτοὺς ἀποθεώσασι Θεῶ· Ὁ Θεὸς γάρ ἐστι, φησὶν, ἐν συναγωγῇ θεῶν. ΚΕΦ. ΙΕ'. Στίχ. κγ'. Καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτεῦ τὸν, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Εἰ δὲ χρῆ τὸν τόπον καὶ ὑψηλότερον θεωρῆσαι, προκατάρχεται λόγων, ἠθικῶν μὲν, οἷον τροφῆς, ἐν τῷ φαγόντες, ἐποπτικῶν δὲ, οἷον ποτοῦ, ἐν τῷ εὐφρανθῶμεν. Οἶνος γὰρ ἀρχὴ εὐφροσύνης, ὡς γέγραπται. ΚΕΦ. Ι'. Στίχ. ιζ'. Εὐκοπώτερον δὲ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Ἔτι μία κεραία οὐ παρ' Ἑλλησι μόνον ἐστὶ τὸ ἰῶτα, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἑβραίοις τὸ παρ' αὐτοῖς κα λούμενον ἰῶθ. Δύναται δὲ ἰῶτα συμβολικῶς λέγεσθαι Ἰησοῦς, ἐπεὶπερ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ παρ' Ἑβραίοις ἀπὸ τοῦ ἰῶθ γράφεται. Ἔστι τοίνυν ἐν τῷ νόμῳ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μὴ παρερχόμενος αὐτόν, μηδὲ πρότερον πίπτων, ἕως ἂν πάντα γένηται· τότε δὲ πίπτων, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ· οὐ νικηθεὶς, ἀλλὰ ταπεινώσας ἑαυ τὸν, καὶ γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θα νάτου δὲ σταυροῦ. ΚΕΦ. ΙΖ'. Στίχ. ιβ'. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινὰ κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστη σαν πόρρωθεν. Στίχ. ιγ'. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες· Ἰη σοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ γε τοὺς περὶ λέπρας νόμους ὑπολαμβάνῃς δὴ τινὰ τῆς ψυχῆς διαγραφὴν διάφορον. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀπορήσῃ ὁρῶν, ὅτι πῆ μὲν ἢ λέπρα ἀκάθαρτον ποιεῖ τὸν ἀνθρώπον

ἐγγενομένη χρωτὶ ζῶντι, πῆ δὲ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἀπολύει ὄλον λεπρὸν γεγονότα. Τότε γὰρ ἀκάθαρτος εἶναι λογίζεται, ὅτε χρῶς ζῶν, μετὰ τὸ ὀλόλεπρον γεγονότα, μαιίνεται τοῦ ζῶντος χρωτὸς τὴν ἐξ ὄλων λέπραν εἶναι λεγομένην. Ἐγούμαι γὰρ τὴν λέπραν ἀντὶ ἀλόγων λαμβάνεσθαι τῆς ψυχῆς παθημάτων, τὸν δὲ ζῶντα χρῶτα ἀντὶ τῆς λογικῆς καταστάσεως. Δοκεῖ οὖν μοι μυστήριον παρέχειν ὁ λόγος. Ἐν γὰρ τῇ τῶν βρεφῶν ἡλικίᾳ ἀνέγκλητός ἐστιν ἡ ψυχὴ, τῆς ἀλο γίας ἀπολύουσα αὐτὴν παντὸς ψόγου. Ἐὰν δὲ ὀφθῆ χρῶς ζῶν ἐν αὐτῇ, ὅ ἐστιν, ἐὰν ἄρχηται τοῦ λόγου ὑποφύωσις, τότε ἀρχὴ τῆς ἀμαρτίας ὑφίσταται, ἕως ἐπικρατήσεται τοῦ χρωτὸς τοῦ ζῶντος, τουτέστι, τοῦ λόγου ἀυξάνοντος καὶ τελειομένου, ὅλος γένηται ὁ χρῶς ζῶν, καὶ τέλειον ἢ λέπρα ἐξαφανισθῆ. ΚΕΦ. ΙΗ'. Στίχ. κ'. Τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, καὶ μὴ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Ἐξελέγχεται δὲ ἐν τῷ λόγῳ Μαρκωνιστῶν τε παράνοια καὶ Μανιχαίων, οἳ τὸν νόμον ἀλλότριον εἶναι φασὶ Χριστοῦ. Φησὶ γὰρ ὁ Μάρκος, ὅτι ἐμ 17.368 βλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ἠγάπησεν αὐτόν. Οὐκ ἂν δὲ ἐπὶ τῇ τοῦ ἀλλοτρίου πληρώσει ἠγάπησε τὸν περὶ ταῦτα παρρησιασάμενον. Ζήτησιν δὲ κινεῖ πῶς ἠγαπήθη ὁ μὴ μέλλων ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν ζωὴν. Ἔστι δὲ ἐπὶ μὲν τοῖς προτέροις ἀγάπης ἄξιός ὁ τὰ τοῦ νόμου φυλάξας· τῇ δὲ πρὸς τὸ τέλειον ὀλιγωρία τὴν ἐπὶ τοῖς πρόσθεν ἀγάπην οὐκ εἶσα γενέσθαι τελείαν. ΚΕΦ. ΙΘ'. Στίχ. κθ'. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Στίχ. λ'. Εἰπὼν· Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἧ, εἰσπορευόμενοι, εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε. Λύοντες αὐτόν, ἀγάγετε. Στίχ. λα'. Καὶ ἐὰν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. Στίχ. λβ'. Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὔρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Στίχ. λγ'. Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; Στίχ. λδ'. Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. Στίχ. λε'. Καὶ ἦγον αὐτόν πρὸς Ἰησοῦν. Ὅπου γὰρ ὑπακοὴ καὶ ἱερὸς τόπος, ἐκεῖ ὁ Κύριος τοὺς ἀποστόλους λύσοντας πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδέποτε Μωϋσέως λόγος ἢ Ἡσαΐου, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν προφητῶν ἐκάθισεν. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ὁ φύσει καὶ μόνος Κύριος, σιγῶσιν οἱ πολλοὶ πρὸ τοῦ κυριευθῆναι ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος κύριοι. Ὅταν γὰρ τις τῇ κακίᾳ δουλεύῃ, πολλῶν παθῶν δοῦλός ἐστι· τοῦ δὲ κυρίου ἅπαξ γενομένου, οὐ δύναται πολλοὺς κυρίους ἔχειν. Στίχ. λε'. Καὶ ἐπιρρίψας τις ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασε τὸν Ἰησοῦν Στίχ. λ'. Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυσον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. Λαμβάνουσι μέντοι τὸν λόγον οἱ μαθηταί, καὶ ἐπικαθίζουσι ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων. Κοσμοῦσι δὲ ἡμᾶς καὶ αἱ καλαὶ πράξεις τῶν ἀποστόλων ἐπικείμεναι ἡμῖν. Θέλουσι γὰρ καὶ πατῶμεν αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐξετάζοντες τοὺς ἀποστολικοὺς λόγους. ΚΕΦ. Κ'. Στίχ. ιθ'. Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν· ἔγνωσαν γὰρ, ὅτι πρὸς αὐτούς τὴν παραβολὴν εἶπεν. Στίχ. κ'. Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἔγκα θέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγουμένου. Στίχ. κα'. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν λέγοντες· Δι δάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Στίχ. κβ'. Ἐξεστὶν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; 17.369 Στίχ. κγ'. Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί με πειράζετε; Στίχ. κδ'. Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον. Τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος. Στίχ. κε'. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Στίχ. κ'. Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματα ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν. Ὑψηλότερον δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἐν τῇ Γενέσει γέγραπται, κατ' εἰκόνα Θεοῦ

γένονεν. Ὑστερον δὲ διὰ τὴν αὐτοῦ παρακοὴν ἀνέλαβε καὶ εἰκόνα χοϊκὴν. Ὡσπερ δὲ τὸ νόμισμα εἰκόνα ἔχει τοῦ βασιλεύοντος τῶν ἔθνων, οὕτως ὁ ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ Παντοκράτορος τὴν εἰκόνα αὐτοῦ φορεῖ, ἣν παραινεῖ ὁ Σωτὴρ ἀποδιδόναι καὶ ἀποτίθεσθαι, καὶ φορεῖν τὴν ἐξ ἀρχῆς γενομένην εἰκόνα. Ἀκολουθῶς τούτοις καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Ὡς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, οὕτω φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο οὖν δηλοῖ τό· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.